



Zdravotně  
sociální fakulta  
Faculty of Health  
and Social Sciences

Jihočeská univerzita  
v Českých Budějovicích  
University of South Bohemia  
in České Budějovice

**Vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu**

## **BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

Studijní program: **SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE**

**Autor:** Zuzana Křížanová

**Vedoucí práce:** Mgr. Stanislav Ondrášek, Ph.D.

České Budějovice 2021

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „**Vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu**“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 9. srpna 2021

.....

Zuzana Křížanová

## **Poděkování**

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Stanislavu Ondráškovi, Ph.D., za jeho rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. Děkuji všem respondentům za skvělou spolupráci. Velké poděkování patří také mé rodině a přátelům za podporu při studiu.

# Vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu

## Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce se zabývá vývojem sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu. Hlavním cílem bylo zmapovat vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu. K zjištění cíle jsou použity dvě výzkumné otázky.

Bakalářská práce je členěna na dvě části. Teoretická část se zabývá sexbyznysem, historií sexbyznysu, typologií, motivací, riziky sexuální práce, regulací, přístupy sociální práce i charakteristikou organizací. Pro praktickou část jsem zvolila kvalitativní výzkum, metodu dotazování a analýzy. Jako techniku jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Výzkumný soubor tvoří 6 informantů, kteří se věnují práci se sexuálními pracovníky. Pro výběr výzkumného souboru jsem si zvolila metodu snowball sampling. Výsledky výzkumu byly vyhodnoceny metodou otevřeného kódování. Metodou bylo vytvořeno 18 kategorií s jednotlivými kódy. Každá kategorie obsahuje minimálně 6 a maximálně 25 kódů.

Z kvalitativní části výzkumu bylo zjištěno, že se sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu za několik let změnila. Za největší změnu je považován zákon o sociálních službách, který vešel v platnost v roce 2006. Při práci s klienty musí sociální pracovníci dodržovat jejich souhlas, se zpracování osobních údajů a uchování dat. Informanti dále spatřují nárůst duševního onemocnění. Považují to za věc, na kterou se bude třeba v budoucnu zaměřit. V průběhu několika let se změnila skupinová práce na individuální.

Tato bakalářská práce poskytuje vhled do problematiky sociální práce v souvislosti se sexbyznysem. Výsledky bakalářské práce mohou být využity organizacemi pracujícími s touto cílovou skupinou, pro cílenou odbornou pomoc a intervenci. Výsledky jsou dále využitelné pro výzkumné studie v oblasti sexbyznysu.

## Klíčová slova

Sexbyznys; sexuální práce; sexuální pracovníci; sociální práce; metody sociální práce; motivace

## **Development social work with person working in sexbusiness**

### **Abstract**

The presented bachelor thesis deals with the development of social work with people working in the sex business. The main goal was to map the development of social work with people working in the sex business. Two research questions are used to determine the goal.

The bachelor thesis is divided into two parts. The theoretical part deals with the sex business, the history of the sex business, typology, motivation, risks of sexual work, regulation, approaches to social work and the characteristics of organizations. For the practical part I chose qualitative research, method of questioning and analysis. I chose a semi-structured interview. The research group consists of 6 informants who work with sex workers. To choose the research file, I chose the method of snowball sampling. The research results were evaluated by the open coding method. The method created 18 categories with individual codes. Each category contains a minimum of 6 and a maximum of 25 codes.

From the qualitative part of the research, it was found that social work with people working in the sex business has changed in a few years. The biggest change is considered to be the Act on Social Services, which came into force in 2006. Social workers must abide by their consent, with the processing of personal data and data retention when working with clients. Informants also see an increase in mental illness. They see this as something that will need to be addressed in the future. Over the years, group work has changed into individual work.

This bachelor thesis provides insight into the issues of social work in connection with the sex business. The results of the bachelor thesis can be used by organizations working with this target group, for targeted professional help and intervention. The results can also be used for research studies in the field of sex business.

### **Key words**

Sex business; sexual work; sex workers; social work; methods of social work; motivation

## Obsah

ÚVOD.....	7
2 SOUČASNÝ STAV PROBLEMATIKY .....	8
2.1 VYMEZENÍ POJMU SEXBYZNYS .....	8
2.2 HISTORIE SEXBYZNYSU .....	8
2.3 SEXBYZNYS A LEGISLATIVA .....	11
2.4 TYPOLOGIE SEXBYZNYSU .....	15
2.4.1 Dělení podle osoby poskytující sexuální služby .....	15
2.4.2 Druhy a formy sexuální práce .....	16
2.5 MOTIVACE ŽEN V OBLASTI SEXBYZNYSU .....	19
2.5.1 Motivace sociálních pracovníků v oblasti sexbyznysu .....	19
2.5.2 Motivace žen k poskytování sexuálních služeb.....	20
2.6 RIZIKA SEXUÁLNÍ PRÁCE .....	22
2.6.1 Pohlavně přenosné nemoci .....	23
2.6.2 Sociální aspekty sexbyznysu .....	24
2.7 PŘÍSTUPY STÁTU K REGULACI SEXBYZNYSU .....	25
2.8 PŘÍSTUPY SOCIÁLNÍ PRÁCE PŘI PRÁCI S OSOBAMI PRACUJÍCÍMI V SEXBYZNYSU .....	26
2.8.1 Harm reduction.....	26
2.8.2 Resocializace.....	27
2.8.3 Terénní práce.....	27
2.8.4 Krizová intervence .....	28
2.9 CHARAKTERISTIKA ORGANIZACÍ ZABÝVAJÍCÍCH SE SEXBYZNYSEM .....	28
2.9.1 ROZKOŠ bez RIZIKA .....	28
2.9.2 Arcidiecézní charita Praha – projekt Magdala .....	29
2.9.3 La Strada Česká republika .....	29
2.9.4 Projekt Šance .....	30
3 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	31
3.1 CÍL PRÁCE.....	31
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	31
4 METODIKA .....	32
4.1 POUŽITÉ METODY .....	32
4.2 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	33
4.3 HARMONOGRAM VÝZKUMU .....	33
4.4 ETIKA VÝZKUMU .....	34
5 VÝSLEDKY .....	35
5.1 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ .....	35
6 DISKUZE .....	55
7 ZÁVĚR .....	58
8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ .....	60
9 SEZNAM SCHÉMAT .....	64
10 PŘÍLOHY .....	65

## Úvod

Ne nadarmo se říká, že je prostituce neboli sexbyznys nejstarším řemeslem na světě. Má to své opodstatnění. Sexbyznys si prošel velkým vývojem, který není stále u konce. V některých etapách ho lidé oslavovali, jindy ho považovali za špatný. Každý stát má na sexbyznys rozdílný pohled. Může to být dané kulturou, vyspělostí, ale také legalizací. Sexbyznys je mnohdy spojován s násilím, kriminálními činy, návykovými látkami, ale také pohlavními chorobami. Může to být jeden z důvodů, proč je společností považován za negativní jev. Mnoho z nás si ale neuvědomuje, že se několikrát za život potkal s nabídkou různých sexuálních služeb. Denně jsou nabízeny v televizních reklamách, odkazech na erotické stránky, na billboardech či barevných poutačích klubů. Pokud se zaměříme konkrétně na Českou republiku, je sexbyznys v pomyslném vakuu. Sexuální pracovníci spolu s provozovateli klubů se pohybují stále na hraně zákona. Možná i z těchto důvodů je tato cílová skupina řešena pomocí sociální práce. V České republice je několik organizací, které se věnují práci s osobami poskytujícími sexuální služby. Při provádění výzkumné části své bakalářské práce jsem měla možnost se do některých z nich podívat a vytvořit rozhovory se sociálními pracovníky. Sociální pracovníci by byli vděční, kdyby se k tvorbě zákona mohli vyjádřit.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem se zaměřila na terminologii, která se vztahuje k tématu bakalářské práce. Jak lze již z jejího názvu odvodit, zejména se však zaměřuji na sociální práci s osobami pracujícími v sexbyznysu v návaznosti na rizika sexuální práce, přístup státu k sexbyznysu i význam nestátních neziskových organizací působících v oblasti pomoci osobám provádějícím přímo sexuální práci. V praktické části bakalářské práce se věnuji vlastnímu výzkumu. Jeho cílem bylo zmapovat vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu, a na druhé straně přístupy sociální práce při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila kvalitativní sběr dat, a to formou polostrukturovaných rozhovorů. V metodické části jsem se zaměřila na kvalitativní výzkumnou strategii, metody a techniky sběru dat a analýzy. Bakalářská práce vychází z odborných zdrojů české, zahraniční literatury a legislativních zdrojů.

## **2 Současný stav problematiky**

### **2.1 Vymezení pojmu sexbyznys**

Termín prostituce vychází z latinského pojmenování prostituere, obě slova byla v dnešním světě nahrazena sexbyznysem (Zikmundová, in Weiss, 2010). Neexistuje jednotná definice, která by vystihovala sexbyznys, ale nacházíme jich mnoho se stejným základem (Urban et al., 2018). V 70. letech 20. století Carol Leigh začala používat pojem sexuální práce (Poláková, in Kutálková, 2016). Kajanová, Mutlová (2012) charakterizují sexbyznys jako poskytování sexuálních služeb za úplatu. Sexuální pracovnice to nedělají vždy jen kvůli finanční stránce, ale mohou chtít získat nějakou výhodu nebo protislužbu (Ondrášek, Kajanová 2017). Sex může být také odměňovaný dárky (šperky, luxusní večeře, zvýšení platu či dosazení na vyšší pozici v práci) (Jandourek, 2013). Vaníčková (2007) definuje sexuální pracovníky jako někoho, kdo se vydává na obdiv, kdo se nabízí veřejnému smilstvu nebo kdo vystavuje své pohlavní orgány. Pracovníky, kteří se věnují poskytování sexuálních služeb, nalézáme ve všech vrstvách společnosti (Malinová, in Matoušek, 2010). K sexbyznysu se pojí doprovodné jevy (např. obchodování s lidmi, kuplířství, násilí) (Vaníčková, 2007). V mužské představě se sexuální pracovnice zobrazuje jako žena toužící po sexu (Vaníčková, 2007). Chmelík et al. (2003) uvádí, že se sexuální služby dají rozdělit na kontaktní (např. koitus, sebeukájení) a bezkontaktní (např. sex po telefonu, online strip show). Sexuální práce může zahrnovat širokou škálu sexuálních aktivit (fyzický kontakt, sex po telefonu, živá sexuální show, sex přes web) (Conelly, Sanders, 2016).

### **2.2 Historie sexbyznysu**

Sexbyznys má ve společnosti poměrně hluboké kořeny, přičemž jeho existenci lze nalézt ve všech vrstvách společnosti (Connely, Sanders, 2016). V historii se nezávaznou láskou nepohrdalo, ale považovala se za součást tehdejšího života (Chmelík et al., 2003). Dříve byl sexbyznys spojen s náboženstvím. Vaníčková (2007) říká, že první sexuální pracovnící byla kněžka, která se objevovala v jednom mezopotámském eposu, starém přes 4 tisíce let, který byl pojmenován po svém hlavním hrdinovi, Gilgamešovi. Placené sexuální služby neměly nahrazovat manželství, ale jednalo se o rituál spojený s náboženstvím (Zikmundová, in Weiss 2010).



## Starověk

První zmínky o sexbyznysu nalézáme již ve starověkých despociích (Myška, 2006). Dle Myšky (2006) Riegerův slovník naučný (sv. 6 z roku 1867, strana 1006) definuje sexbyznys jako „hanebný život nevěstek a zákupných žen, které sprostřuje se vši lidské důstojnosti s tělem svým oplzlý obchod vedou... Ve velkých městech jest tak zvaným nevyhnutelným zlem, ač nikdy schválená býti nemůže od etiky ani teologické...“. Nejvýznamnější postavení měly sexuální pracovnice v antice a starověku (Chmelík et al., 2003). Ve starém Řecku se pracovnice rozlišovaly dle úrovně poskytování služeb, a to na hétery (sexuální služby, vzdělání, taneční či hudební nadání), auletridy (sexuální služby, jedna z forem umění) a jako poslední jsou deiktridy (ženy, které se musely vystavovat) (Vaníčková, 2007). Nevěstince kromě běžných mužů navštěvovali také homosexuálové, kterým byly předepisovány jako lék (Chmelík et al., 2003). První sexuální podnik vznikl v roce 600 před n. l. v Athénách. Za jeho zakladatele je považován řecký státník a zákonodárce Salón (Zikmundová, in Weiss 2010). Oproti Řecku se v Římě preferoval mužský sexbyznys, jehož cena byla velmi vysoká (Chmelík et al., 2003).

## Středověk

V rozkvětu středověku byly pro vojáky, lidi ze zahraničí a nejbohatší vrstvu zřízeny domy, které zajišťovaly jejich zábavu (Chmelík et al., 2003). Vaníčková (2007) uvádí, že ve 3. století n. l. se první křesťanský císař Konstantin stal prvním zákonodárcem v dějinách, který vytvořil právní zabezpečení pro osamělé prostitutky a prostitutky, kteří byli vlastníky svých domů. Ve středověku musely sexuální pracovnice mužům také plnit domácí práce, starat se o nemocné, nosit jídlo a pití (Chmelík et al., 2003). Chmelík et al. (2003) dále uvádí, že ve Francii byl sexbyznys do počátku 11. století považován pouze za bezvýznamný hřích. Změna nastala až o 100 let později, kdy se sexuální pracovnice musely přesunout do přesně určených míst (např. vznik uličky lásky), kde je každý týden kontroloval lékař, jestli jsou v pořádku (Chmelík et al., 2003). Tomáš Akvinský přistupoval k sexbyznysu velmi striktně. Ženy mohly mít pohlavní styk, pouze pokud splňovaly tři základní podmínky (vaginální soulož, pouze s manželem a za účelem plození dětí) (Weiss, Zvěřina, 2001). Z tohoto důvodu se rodilo mnohem více nemanželských dětí (Vaníčková, 2007).

## Novověk

Vaníčková (2007) uvádí, že v 15. století Evropu zachvátila epidemie syfilis, na kterou navázalo morální obrození motivované spíše strachem než poznáním. Z tohoto důvodu byl velký pokles sexbyznysu. Dle Chmelíka et al. (2003) sexuální pracovnice v této době platily daň a také musely být označené zpravidla červenou stužkou nebo odznakem na rameni. V 17. a 18. století s příchodem kurtizánek se situace v poskytování sexuálních služeb začala opět zlepšovat (Chmelík et. al., 2003). Kurtizánky byly inspirací pro všechny ženy (Vaníčková, 2007). Za velkou odpůrkyni sexbyznysu v novověku můžeme označit Marii Terezii, která vytvořila aparát strážců mravnosti. Sexuálním pracovnícím hrozily tresty v podobě stříhání vlasů, ale také trest smrti (Chmelík et. al., 2003).

## Období světových válek až do současnosti

Během světových válek se sexuální pracovnice používaly jako tajné informátorky. Za nejznámější vyzvědačku se považuje Mata Hari (Chmelík et al., 2003). V roce 1946 se ze zákona musely uzavřít všechny domy, které poskytovaly sexuální práci. Sexbyznys to nezastavilo a sexuální práce se přemístila na ulici (Chmelík et al., 2003). Vaníčková (2007) uvádí, že v roce 1949 navázala na abolicionistické hnutí Společnosti národů její dědička – Organizace spojených národů, když 2. února její valné shromáždění přijalo Konvenci o boji proti zneužívání lidských bytostí a vykořisťování bližního prostitucí. V 60. letech 20. století vznikl v Americe nový pojem sexworker a sexbyznys, který se začal používat při dosažení sexuální práce jako legální činnosti (Zikmundová, in Weiss, 2010). Největší nárůst sexbyznysu v České republice byl zaznamenán při otevření hranic v devadesátých letech 20. století (Ondrášek, Kajanová, 2017). S rozšiřujícím se sexbyznysem se také zvyšuje násilí páchané na sexuálních pracovnících (Vaníčková, 2007). I přes všechny viditelné problémy, které se týkají sexbyznysu, se stále nepodařilo sexuální práci zlegalizovat (Chmelík et al., 2003).

### 2.3 *Sexbyznys a legislativa*

V této kapitole budou pro porovnání přístupů a jako příklad zmíněny další vybrané evropské země. Po celém světě se právní úprava sexbyznysu liší. V mnoha Evropských zemích je sexbyznys právně upraven. V České republice se pouliční sexbyznys přemístil do soukromých bytů (privátů) (Šídová et al., 2013). Mezi podniky provozujícími sexuální služby vládne velká konkurence (Šídová et al., 2013). Každý stát, ve kterém se sexbyznys nachází, by ho měl striktně kontrolovat regulačními nařízeními a opatřeními (Bruckert, Hannem, 2013). Může se jednat o pravidelné povinné zdravotní prohlídky, kontrolu umístění podniků, které poskytují sexuální služby, nebo o poskytování licence samostatným podnikům (Bruckert, Hannem, 2013).

#### Česká republika

Po vzniku samostatného Československa v otázce prostituce postupoval stát do roku 1922 dle převzatých rakousko-uherských norem.

Když byl v roce 1922 přijat zákon č. 241/1922 Sb. zákonů a nařízení, o potírání pohlavních nemocí, nebylo již možné prostituci jako takovou stíhat, ale kriminalizovány byly pouze některé negativní jevy, které prostituci provázejí. Po novelizacích tohoto zákona v letech 1948 a 1950, jenž je přes dobu svého vzniku před téměř jedním stoletím dosud platný, se zákon omezuje pouze na zákaz zřizování a udržování nevěstinců, obsahuje i ustanovení týkající se dozoru nad mládeží, která vede nemravný život.

V roce 1958 přistoupilo Československo k Úmluvě o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob, jež byla uzavřena v roce 1950. Tato mezinárodní úmluva zavázala její strany trestat jednání bezprostředně související s prostitucí a obchodem s lidmi. Protože tato úmluva brání přijmout právní normy o regulaci prostituce, resp. řešit regulaci poskytování sexuálních služeb, navrhuji některé parlamentní strany, zejména Pirátská strana, zrušení podpisu pod ní.

Podle současné legislativy České republiky není sexbyznys právně upraven (S tebou ne!, 2014). To znamená, že celonárodní právní předpis, který by definoval pojem prostituce

(sexbyznysu) a její provozování, u nás neexistuje. I proto se v ČR dlouho diskutuje o regulaci této profese speciálním zákonem, a to zákonem o regulaci prostituce.

Zatímco samotné osoby poskytující placené sexuální služby nemohou být za takové jednání trestně postiženy, kriminalizuje trestní právo dle § 189 trestního zákoníku osoby, které zajišťují pracovní podmínky osobám poskytujícím placené sexuální služby nebo mají prospěch z prostituce provozované jinou osobou, která souhlasila s poskytováním placených sexuálních služeb (jedná se tedy o prostituci se souhlasem neboli dobrovolnou prostituci). Takové jednání je označeno jako kuplířství. Oproti tomu nucená, nedobrovolná prostituce, respektive prostituce, ke které daná osoba nedala souhlas, je trestána dle § 168 trestního zákoníku cestou trestného činu obchodování s lidmi.

Poskytování sexuálních služeb je vyloučeno z režimu živnostenského podnikání (Deník Referendum, 2020). Zákon č. 241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí, ve svém § 14 zrušil sexpodniky, kluby a zakázal jejich nové zřizování. V dnešní době právní úprava nezakazuje veřejné nabízení sexuálních služeb (Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí, 2020).

Dle zákona č.128/2000 Sb., o obcích, je v § 10 upravena činnost narušující veřejný pořádek nebo dobré mravy. Obce se samy mohou rozhodnout, že nabízení a poskytování sexuálních služeb lze vykonávat na jasně vymezených místech a v přesně stanoveném čase, nebo mohou dát úplný zákaz (Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí, 2020). Sexuální pracovníci nemohou být trestně stíháni, ale mohou se dopustit přestupku (S tebou ne!, 2014). Nabízené sexuální služby na veřejném prostranství (např. vulgární gesta, verbální projevy, odhalování se), ale i samotné uskutečnění intimního styku (nemusí se přímo jednat o pohlavní akt) patří k porušování veřejného pořádku (S tebou ne!, 2014). Pokud je porušena obecně závazná vyhláška, obce mohou uložit pokuty do výše 30 000 Kč podle § 46 odst. 2 zákona o přestupcích (Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí, 2020). Od roku 2010 platí nový trestný čin „prostituce ohrožující mravní vývoj dítěte“ (§ 190, trestní zákoník). Dle § 190 trestního zákoníku se jedná o úpravu poskytování sexuálních služeb v blízkosti školy, školského nebo jiného zařízení, které navštěvují děti (Šídová et al., 2013). Osoby poskytující sexuální služby mohou být potrestány odnětí svobody až na dvě léta (Šídová et Al, 2013). Osoba, která organizuje nebo zajišťuje poskytování sexuálních služeb v oblasti školy, školského nebo jiného

zařízení, bude potrestána odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci (Šídová et al, 2013). Pokud osoba poskytující sexuální služby nebo zprostředkovatel sexuálních služeb spáchají tento čin opakovaně nebo na dvou takových místech, budou potrestáni odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku (Šídová et al., 2013).

### Německo

V oblasti sexbyznysu nastal velký zlom v roce 2002, kdy byl přijat zákon „Prostitutionsgesetz“. Tento zákon byl naposledy změněn dne 21. října 2016. Jeho platnost začala 1. července 2017 (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2017). Na základě tohoto zákona mohou sexuální pracovníci pracovat také v rámci pracovněprávních vztahů, na které se vztahuje sociální pojištění (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2017). Bavorsko a Sasko odmítly přijetí zákona, protože považovaly sexbyznys za nemorální. V roce 2002 většina německých měst určila vyloučené zóny, které omezují sexuální práci na určitá místa (Berlín je výjimkou) (Weiss, Zvěřina, 2001). Některá města sexbyznys odsouvají na okraj městských oblastí (např. Mnichov nebo Düsseldorf) (Weiss, Zvěřina, 2001). V tomto zákoně je explicitně zmíněno, že sexuální pracovníci mohou vždy odmítnout svého klienta nebo různé sexuální praktiky (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2017). Každý, kdo chce podnikat v oblasti sexbyznysu, musí mít povolení od příslušného orgánu (ProstSchuG, 2017). Povolení může být prodlouženo nebo ho lze na čas omezit. (ProstSchuG, 2017). Osoba, která se registruje, musí poskytnout dvě fotografie a sdělit tyto informace: jméno a příjmení, datum a místo narození, státní příslušnost, trvalé bydliště a místo, kde bude činnost prováděna. (ProstSchuG, 2017). Osoby poskytující sexuální služby musí dosáhnout 18 let. Každý rok musí sexuální pracovníci chodit na pravidelné zdravotnické prohlídky. (ProstSchuG, 2017). Pokud je osoba mladší 21 let, musí chodit na zdravotnické prohlídky každých šest měsíců. Při registraci jim jsou poskytovány základní informace (např. o zákoně o prostituci, zdravotním pojištění, sociálním zabezpečení, pomoc v případě nouze, daňové poradenství, ale i těhotenství). (ProstSchuG, 2017). Konzultace by měla vždy probíhat v jazyce, kterému daná osoba rozumí. Po registraci sexuální pracovník dostane osvědčení o registraci (ProstSchuG, 2017). V legislativě jsou jasně stanovena tato ustanovení: povinné používání kondomů, zákaz reklamy na nechráněný sex, zákaz sexuálních

pracovníků a pracovnic žít na místě, kde pracují, povinná registrace, zákaz určitých obchodních praktik, minimální standardy pro místa, kde se sexuální práce provozuje (hygiena, bezpečnost) (Weiss, Zvěřina, 2001). Hlavní cíl zákona bylo vyrovnat právní nevýhody sexuálních pracovnic a zajistit jejich sociální zabezpečení. Vydírání sexuálních pracovníků, kuplířství, sexuální zneužívání nezletilých osob a obchodování s lidmi zůstávají nadále trestné (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, 2017)

### Severské země

V roce 1999 Švédsko přijalo zákon o zákazu nákupu sexuálních služeb, který byl později pozměněn v roce 2005. Od 60. let 20. století se ve Švédsku vedly dlouhé debaty o rovnosti mužů a žen (Severské listy, 1999). V roce 1981 bylo provedeno šetření (interně i externě) a dospělo k názoru, že sexbyznys není otázkou rovnosti mužů a žen (Severské listy, 1999). Také byl proveden pokus o rozlišení mezi dobrovolnou a nucenou prostitucí. Proti kriminalizaci se postavili soudy, ombudsman, policie, ale také různé skupiny (např. pro práva homosexuálů, Asociace pro sexuální výchovu) (Severské listy, 1999). Na počátku švédského modelu mu evropské země nedůvěřovaly. Norsko tento zákon přijalo v roce 2008 a na Islandu byl přijat o rok později. V Nizozemsku se v roce 2002 legalizovalo kuplířství a nevěstince. Tímto legalizováním došlo k nárůstu obchodu s lidmi (Šídová et al., 2013). V Nizozemsku politici tvrdí, že podíl sexuálních pracovníků, kteří byli do obchodu nuceni, je 50–90 %. Tato široká škála nám ukazuje, jak politici málo vědí o rozsahu obchodování s lidmi (Weizer, 2017). Švédský zákon zvýšil stigma sexuálních pracovníků. V Nizozemsku je sexbyznys považován za legální práci. Sexuální pracovníci/pracovnice zde mohou pracovat jako podnikatel nebo zaměstnanec. Sexuální práci mohou vykonávat všichni občané EU. Občané, kteří nejsou v EU, nemohou získat pracovní povolení. Sexuální pracovníci musí rozumět nizozemsky nebo částečně anglicky, aby se dorozuměli s majitelem nevěstince (Weizer, 2017). V Nizozemsku se vydávají i licence pro veřejné domy. Úřady díky tomuto systému mohou omezovat dobrovolnou prostituci.

### Podmínky obsažené v povolení:

- Povaha a velikost klubu
- Čistý trestní rejstřík

- Dodržování bezpečnosti a hygieny

Nizozemská vláda se rozhodla snížit marihuanové bary a pokoje s prostitutkami o polovinu. Nejznámější nizozemská organizace se nazývá Red Thread a Proud (Weizer, 2017). V dnešní době se velmi často navazují kontakty se zákaznicí prostřednictvím sociálních sítí. I přes schválení zákona se sexuální práce stává více skrytou. Sociální stigma dále přetrvává (Šídová et al, 2013).

## ***2.4 Typologie sexbyznysu***

Sexbyznys můžeme rozdělit dle různých kritérií. Jedno z nejzákladnějších dělení je dle subjektů poskytování. Sexuální služby poskytují ženy, muži, ale také děti. Nejrozšířenější je ženská sexuální práce, udává se zhruba 90 až 95 % (Urban, 2018). Mužská nabídka je převážně orientovaná na muže a jen velmi málo se setkáme s heterosexuální nabídkou (Urban, 2018). Děti bývají do poskytování sexuálních služeb velmi často donuceny. Převážně se jedná o děti z problematických nebo chudých rodin. Dětský sexbyznys je ilegální (Urban, 2018)!

### ***2.4.1 Dělení podle osoby poskytující sexuální služby***

Za nejvíce se vyskytující orientaci se považuje heterosexuální. Převážně poskytují sexuální služby ženy mužům (Weiss et al., 2010). V menší míře poskytují služby muži ženám. Muž, která zprostředkovává sexuální služby, se označuje jako gigolo (Urban, 2018). Ve většině případů se jedná o mužský homosexuální sexbyznys (Urban, 2018). V mnoha případech jsou chlapci k homosexuálním službám donuceni (forma obživy). Jedná se o chlapce, kteří vyrůstali bez otce nebo pocházejí z dysfunkční rodiny. Homosexuální sexbyznys můžeme rozlišit na salonní (gay kluby, veřejné domy) a pouliční (Vaníčková, 2007). Ženský homosexuální sexbyznys se nevyskytuje v takové míře (Weiss et al., 2010). Urban (2018) uvádí, že se bisexuální služby poskytují klientům bez rozdílu pohlaví. Urban (2018) dále uvádí deviantní sexuální služby. Tyto služby zahrnují nejrozličnější sexuální praktiky. Klienti jsou osoby, kteří trpí sexuálními deviacemi.

### ***2.4.2 Druhy a formy sexuální práce***

V České republice se minimálně hovoří o formách sexuální práce, které zahrnují pornosexbyznys. Tato forma je považována za oddělené odvětví (Kutálková et al., 2016). Někteří ji považují za nekontaktní práci na internetu (video, hovory, striptýz) (Kutálková et al., 2016). Nejčastější rozdělení sexbyznysu je dle prostředí, kde se sexuální služby poskytují (pouliční, klubové, hotelové, privátní a eskortní). Výčet míst je uspořádán podle rizikovosti práce (čím sestupujeme v seznamu níž, tím je práce rizikovější) (Ondrášek, Kajanová, 2017).

#### Pouliční sexuální služby

Jedná se o nejvíce viditelnou a sociálně vyloučenou formu sexbyznysu (Urban, 2018). Sexuální pracovnice se nejvíce vyskytují na ulicích v centru velkých měst, zvláště vyčleněných ulicích, na nádraží (vlakové i autobusové), v parcích, u veřejných toalet (na kterých se sexuální služby často praktikují), u silnic (velmi často hlavní tahy vedoucí do zahraničí) (Weiss et al., 2010). Některá města vyčleňují samostatné oblasti pro bezpečnější práci v sexbyznysu. Tato místa nazývají tippelzóny (Kutálková et al., 2016). Jedná se o oplocený areál, na který dohlíží policie. Areál má i vlastní otevírací dobu (např. v Kolíně nad Rýnem funguje od 12 hodin do 2 hodin do rána). Cílem vystavění tippelzón byla regulace sexuálních služeb v hlavním centru, bezpečnost sexuálních pracovníků. Zóny jsou promyšlené do detailu. Nachází se zde „pokoje“ pro auta, které jsou udělané tak, aby sexuální pracovnice měla možnost utéct, kdyby nastalo nějaké ohrožení. V zónách se také nachází hygienické prostory, ochranné pomůcky, injekční stříkačky, ale také občerstvení. Tippelzóny najdeme jen v zahraničí (např. Nizozemsko, Německo, Švýcarsko) (Kutálková et al., 2016). Pouliční sexuální pracovnice vyhledávají streetworkeri. Sociální pracovníci kontaktují osoby poskytující sexuální služby v jejich přirozeném prostředí. Pomoc je založena na důvěře a měla by být vždy anonymní (Matoušek, et al., 2010).

#### Klubový sexbyznys

Po pouličním sexbyznysu se jedná o druhou nejvíce viditelnou formu. Klubový sexbyznys najdeme pod mnoha názvy (night club, erotický podnik, masážní salon) (Urban, 2018). Vyznačují se velkým, neonovým nápisem, sytou barvou a svítícím srdcem na zdi. Již na první pohled poznáme, že se jedná o jeden z těchto podniků (Kutálková et



al., 2016). Kluby jsou nejrůznějších velikostí. Ať už se jedná o klub pouze s dvěma pracovníci nebo rozsáhlé podniky s mnoho sexuálními pracovníky (Kutálková et al., 2016). Interiér klubu má také svá „pravidla“. Při vstupu nikdy nenajdeme zrcadla naproti dveřím. Je to z důvodu, aby sexuální pracovníci nebyli odhaleni na první pohled (Farley, 2016). Při splnění určitých podmínek je zakládání sexuálních podniků dovoleno. (Wagennar et al., 2017). Každý klub má i své zaměření. Ať už se jedná o strip show, wellness služby, masáže, peep show (sexuální pracovníci se svlékají a tancují ve výlohách). Prosklené výlohy jsou charakteristické pro Holandsko (Weiss et al., 2010). Kluby mají mnoho pracovních pozic (provozní, manažeři, recepční, sexuální pracovníci, barmani, vztahoví konzultanti) (Kutálková et al., 2016). Dle Šídové et al. (2013) je pro sociální pracovníky velmi obtížné se do prostředí klubů dostat. Pomáhá jim nabídka rychlotestů na syfilis a HIV, které poskytují. Výsledek je znám do 20 minut. Ročně provedou až 3000 testů. Od roku 2000 počet klubů začal výrazně klesat. Nelze to přisuzovat regulaci ze strany úřadů. Sexbiznys se více přesunul na internet (Wagennar et al., 2017).

### Privátní sexbiznys

V dnešním světě se privátní sexbiznys pohybuje v žebříčku na prvním místě (Urban, 2018). Sexuální pracovníci své služby poskytují v soukromých nebo pronajatých prostorech. V bytech bydlí více pracovníků, kteří se skládají na nájem. Pracovníci velmi často migrují z jednoho prostoru do druhého (Kajanová, Ondrášek, 2017). V privátech je zajištěné větší soukromí, jak klienta, tak i sexuální pracovnice (Kajanová, Ondrášek, 2017). Dle Kutálkové et al. (2016) bylo v roce 2015 v rámci monitoringu 12 krajů České republiky R-R evidováno 167 privátů (jejich počty jsou však několikanásobně vyšší). Sexuální pracovnice své klienty doprovází na různých kulturních, společenských i sportovních akcích. Umí velmi dobře vystupovat na veřejnosti. Tento způsob života nemají všechny privátní pracovnice. Skupinka těchto pracovnic se vyskytuje ve vyšších společenských vrstvách (Urban, 2018). Určují si velmi vysoké ceny, klientelu nemají příliš velkou a velmi dobře si vybírají, komu své služby poskytnou (Urban, 2018). S rozšířením privátů se sexuální služby staly amatérskými. Zaznamenáváme velký nástup komerčního sexu, který se vyznačuje nízkými cenami a poskytováním služeb bez ochrany. Mnoho zákazníků vyžaduje po pracovnicích, aby nepoužívaly kondom. Klienti

také často vyžadují nejrůznější sexuální praktiky, kterými se inspirovali na pornografických stránkách (Kutálková et al., 2016). Dle Kajanové a Ondráška (2017) se věková skladba žen na této scéně pohybuje v rozmezí dvacet až čtyřicet let a jedná se o ženy různého vzdělání a zázemí.

### Hotelový sexbyznys

V této formě velmi závisí na hotelu, ve kterém jsou služby poskytovány. Čím luxusnější hotel, tím se kvalita sexuálních služeb zvyšuje (Urban, 2018). Sexuální pracovníce ovládají i některý cizí jazyk (Urban, 2018). Na první pohled by se někdy mohlo zdát, že se jedná pouze o dva zamilované lidi, kteří se rozhodli strávit společnou noc na hotelu. Pokud se na tuto situaci zaměříme zblízka, všimneme si, že se jedná o stále jednu skupinku pracovníc. Stává se, že pracovníce nezůstávají v hotelovém pokoji celou noc. Personál hotelu nad tím často zavírá oči. V některých případech se také stávalo, že si sexuální pracovníce po odchodu odnesly více, než s čím přišly. V hotelovém sexbyznysu se mnohdy vyskytuje násilí páchané na sexuálních pracovnících (Prostitution in Hotels – Guest Service or Organized Crime, 2021).

### Eskortní služby

Sexuální pracovníce jezdí za svým klientem na předem určené místo (Urban, 2018). Tyto služby mohou poskytovat kluby, priváty, agentury k tomu určené, ale sexuální pracovníce eskort provozují i samostatně. Zákazníci si je vyhledávají pomocí inzerátů v novinách či na internetu (Weiss et al., 2010). Objednávky nejčastěji probíhají pomocí telefonního čísla (Weiss et al., 2010). Fungování eskortních sexuálních služeb lze velmi volně přirovnat k taxi službě. Sexuální pracovníce čeká na telefonu či internetu, než jí zavolá operátorka nebo samotný zákazník. Domluví si podrobnosti schůzky a pracovníce se musí dostavit na stanovené místo (Kutálková et al., 2016). Historicky nejznámější agentura v Seattlu „Personal Touch Escort Service“ propagovala sexbyznys a praní špinavých peněz. Zakladatel Mezinárodní unie sexuálních pracovníků Douglas Fox, byl zatčen za to, že žije z výdělků sexbyznysu. Společnost spravovala eskortní službu. Manažeři eskortních služeb jsou převlečení pasáci. Vlastníci eskortních služeb si přijdou na vysoké výdělky a žijí si na vysoké úrovni (Farley, 2021). V celkovém sexbyznysu se eskortní služby odhadují zhruba na 4 %. Při žádosti o povolení eskortního podniku musí vedoucí

tohoto podniku uvést přesný název a číslo oprávnění (Šídová et al., 2013). Ředitel podniku by měl dohlížet na dodržování bezpečnosti sexuálních pracovníků, hygienické zajištění a ochranu jejich zdraví (Šídová et al., 2013). Česká organizace ROZKOŠ bez RIZIKA se potýká s největším problémem při hledání sexuálních pracovníků v jejich privátech či eskortních službách (Šídová et al., 2013). Ženy, které se pohybují v sexbyznysu dlouho, si postupem času chtějí otevřít vlastní privát či eskortní agenturu. Není to pro ně však jednoduché. Sexuální pracovníce často neumí hospodařit s financemi, takže podnikat pro ně není vůbec snadné (Šídová et al., 2013).

## ***2.5 Motivace žen v oblasti sexbyznysu***

Samota, nedostatek financí, zkušenost se špatným mužem, bezdomovectví? Můžeme to považovat za motivaci? Ve filmu *Pretty woman* je nám to zobrazováno ve velmi pěkném obrázku. Funguje to tak i v reálném životě? (Co všechno svádí na scestí prostituce, 2018). Sexuální pracovníce se prolínají všemi společenskými vrstvami. Ve společnosti je mnoho lidí, kteří sexbyznys respektují a berou ho jako samostatné podnikání. Tito lidé sexuální pracovníce často litují a považují je za oběti. Na druhém pólu existují lidé, kteří by sexbyznys nejraději úplně zrušili. Bojí se přenosných nemocí. Chování pracovníce by nejraději kriminalizovali a zakazovali. O odchodu ze sexbyznysu musí být přesvědčena hlavně sexuální pracovníce (Matoušek et al., 2010).

### ***2.5.1 Motivace sociálních pracovníků v oblasti sexbyznysu***

Motivací sociální práce v oblasti sexbyznysu je často prozkoumat nové cesty, předpokladem je mít v sobě smysl pro užitečnost. Sociální pracovníci uvádějí, že sexbyznysu se sexuální pracovníce věnují pouze pro získání finančních zdrojů (Šídová et al., 2013). Sexuální pracovníce se rozdělují na poloviny. První polovina potřebuje získat peníze k uspokojení svých potřeb na návykových látkách. Mnoho z nich je závislých. Druhá polovina se do sexbyznysu dostala kvůli těžké životní situaci (samoživitelky, dlouhodobě bez finančních zdrojů) (Šídová et al., 2013). Každá organizace má svůj etický kodex, který sociální pracovníci musí dodržovat. Jejich cílem by mělo být zlepšit kvalitu života všech pracovníků v oblasti sexbyznysu. Ve vztahu ke svým klientům by měly dodržovat mlčenlivost o jejich údajích. Ke klientům se chovat vždy s respektem a úctou (Etický kodex ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s., 2021). Sociální pracovníci by se také neměli

cítit za svou práci stigmatizování. V oblasti sociální práce v sexbyznysu nemůže pracovat každý. Pojem motivace k veřejné službě vznikl již v 70. letech v diskuzích o etice veřejné služby. Tato etika zkoumala rozdíly v motivačních odměnách mezi veřejným a soukromým sektorem. Zjistilo se, že zaměstnanci veřejného sektoru mají mnohem větší zájem o altruistické a ideologické cíle. Motivace sociálních pracovníků může být: racionální, založená na normách, nebo afektivní (International Review of Administrative Sciences, 2009). Dle Levensona (2017) mohou být sociální služby často despoticke a marginalizovaní klienti přistupují ke službám s nedůvěrou k autoritám a opatrností vůči profesionálním pracovníkům. Rozdíl v motivaci můžeme také pozorovat mezi generacemi. Pro milénia (lidé narození mezi rokem 1982 až 1999) je důležitá rovnováha mezi pracovním a soukromým životem. Generace mají různé cíle, touhy a pracovní ocenění. Pracovníci vždy mají vnitřní i vnější motivaci (Mahmoud et al., 2020). Vykonávanou prací ovlivňuje i samotná osobnost sociálních pracovníků. Jedná se především o osobní a kvalifikační předpoklady. Za velmi důležité se považují také měkké dovednosti sociálního pracovníka. Jedná se například o aktivní naslouchání, přijetí klienta, důvěryhodnost, mít osobní zájem pracovat a neustále se vzdělávat (Elichová, 2017). V roce 2019 sociální pracovníci z ROZKOŠE bez RIZIKA uspořádali mediální kampaň, která se zaměřovala na stigmatizování sexuální práce. Tuto kampaň vytvořily pracovnice, které měly se sexbyznysem vlastní zkušenost. Sociální pracovníci dělají také naučné programy ve školách, ale i jiných organizacích. Pracovníci z ROZKOŠE bez RIZIKA říkají, že naše předsudky jsou i naše limity (Výroční zpráva, 2019). Muži považují za impulz k využití sexuálních služeb změnu ve svém životě. Může se jednat o odvodění, rozvod nebo život s nemocným či zdravotně znevýhodněným jedincem. Někteří tím jen vyplňují svůj volný čas (Connely, Sanders, 2016).

### ***2.5.2 Motivace žen k poskytování sexuálních služeb***

Převážná část pracovníc začíná v sexbyznysu pracovat z nedostatku financí. Některé sexuální pracovnice se dostanou do tíživé životní situace (problém s bydlením), některé si chtějí jen zvýšit svou životní úroveň (Kutálková et al., 2016). Kvůli klientům se sexuální pracovnice snaží udržovat svůj vzhled. Potřebují si připadat atraktivní. Správná životospráva ovšem není jednoduchá, vzhledem k tomu, že jejich práce je převážně v noci a mnoho z nich je závislých na návykových látkách. Za výhodu práce v sexbyznysu považují sexuální pracovnice plánování práce dle svého osobního času (Kajanová,

Ondrášek, 2017). Motivaci u sexuálních pracovníků můžeme rozdělit do tří částí: motivace vnějším tlakem, vlastní potřebou a racionální rozvahou.

Motivace vnějším tlakem: Žena se do sexbyznysu dostala vlivem okolí (Weiss et al., 2010). Velká část této skupiny je tvořena dívkami z dětských domovů. Některé utíkaly již z dětských domovů a prodávaly se (Urban, 2018). V nejhorších případech se tyto dívky vrátí k biologické rodině, která je obere o jejich peníze a prodá do zahraničí k sexuálním službám. Velký vliv na dívky může mít i rodina, ve které vyrůstaly. Mohlo se jednat o nedostatek financí, sexuální zneužívání, málo pracovních nabídek při vstupu do zaměstnání (Weiss et al., 2010). Pokud se žena ocitne na financování domácnosti sama, může ji situace přivést k sexbyznysu (Urban, 2018). U romských spoluobčanů je běžné, že se jedna z žen v domácnosti věnuje sexuálním službám a živí tímto způsobem i širší okruh rodiny. Ve většině případů ženy, které se dostaly do sexbyznysu pod vnějším tlakem, nemají své soukromí. Často jsou kontrolovány pasáky či majiteli klubu, ve kterém pracují. „Zaměstnance“ zajímají jen hmotné věci (peníze, drahé šperky, návykové látky či dárky od klientů) (Weiss et al., 2010).

Motivace vlastní potřebou: Jedná se o ženy, které do sexbyznysu vstoupily dobrovolně. Bivil je jejich promiskuitní styl života, zkoušet nové sexuální praktiky. V těchto případech se jedná o ženy, které mají problém se zamilovat nebo jsou emočně ploché (Urban, 2018). Některým sexuálním pracovnícím se stává, že s klientem pociťují vzrušení nebo zažijí orgasmus. V začátcích sexbyznysu zažívá každá žena strach si o finanční částku říct. Když se stane opravdovou sexuální pracovnící, najednou na ni začne její okolí koukat jinak (Weiss et al., 2010).

Motivace racionální rozvahou: V této skupině ženy zjistily, že se dá za krátkou dobu vydělat velké množství peněz. Za velkou výhodou také považují snadné sladění svého osobního a pracovního života (Urban, 2018). Do této skupiny můžeme zahrnout matky na mateřské dovolené, studentky středních nebo vysokých škol, homosexuálně orientované sexuální pracovníce. Ženy ze všech těchto kategorií mají později problém si najít běžnou práci. V sexbyznysu se oproti běžným zaměstnáním peníze získávají snadno a rychle. V sexbyznysu ovšem sexuálním pracovnícím nezůstávají veškeré vydělané peníze. Velká část připadne jejich pasákovi nebo majiteli nočního klubu (Weiss et al., 2010).

V Rakousku a Nizozemsku tvoří velkou skupinu sexuálních pracovníků migranti. Z tohoto důvodu nastává velký problém v oblasti veřejné správy a právní regulace. Každá žena má při vstupu do sexbyznysu možnost se rozhodnout (Wagennar et al., 2017). Sexuální pracovníci považují práci v některých z klubů za bezpečnou. Mají pocit, že je majitel klubu chrání (Connelly, Sanders, 2016). Za motivaci k nechráněnému sexu považují sexuální pracovníci vyšší finanční odměnu. Některé pracovníci jsou ovšem pod vlivem alkoholu či drog. Jako další důvody nechráněného sexu se ukazují fyzické nebo psychické násilí ze strany klientů. Mnoho ze sexuálních pracovníků se nebojí otěhotnění nebo přenosných chorob. Ve výzkumech se ukazuje, že pracovníci starší 25 let více přemýšlejí nad chráněným sexem (Kalateh et al., 2017). Vládní systémy ve všech zemích by měly pracovníky v sexuálních službách motivovat k omezení riskantního způsobu života. Sexuální pracovníci vyhledávají pro svůj osobní život partnery, kteří mají podobné životní hodnoty. Chtějí partnery, kteří jim zajistí utajení, bezpečnost, pocit sounáležitosti a pomůžou jim zmírnit psychické bolesti. Psychické vypětí pracovníků vede k nízké sebeúctě. Z toho vyplývá, že nemají motivaci dosáhnout dlouhodobého uspokojení (Scroggins, 2021). Sociální pracovníci se setkávají s pracovníci v sexuálních službách jak při terénních službách, tak v kontaktních centrech. Sociální pracovníci pracují v nejrůznějších centrech (např. ROZKOŠ bez RIZIKA, Agentura sociální práce, o. s.).

## **2.6 Rizika sexuální práce**

Pro každého z nás je zdraví na prvním místě. Sexuální pracovníci jsou mnohem častěji vystaveni nákaze nemocí (Výroční zpráva, 2019). Dle Průchy a Vetešky (2014) je riziková skupina charakterizována jako skupina mládeže nebo dospělých, která má obvykle nízkou úroveň vzdělání, respektive je bez profesní kvalifikace, často je dlouhodobě nezaměstnaná, vyznačuje se vyšší mírou nerespektování sociálních norem a vyšší delikvencí než většinová společnost. Všichni pracovníci v sexbyznysu se shodnou, že je nejlepší se všem rizikům sexuální práce vyhýbat. Při rizikových situacích dávají sexuální pracovníci nejčastěji na svůj vnitřní pocit (Kutálková et al., 2016). Dle Kvasničkové a Knytla (2020) se rozdělují příčiny sexbyznysu na dvě skupiny. První skupinu označují jako osobní. Patří sem zneužívání v rodině, drogy, odchod jednoho nebo obou rodičů. Do druhé skupiny patří finanční zajištění, mentalita i kultura. Celkově se označuje jako globální. Za nejrizikovější služby v sexbyznysu jsou považovány eskortní

a privátní. Pouliční sexuální pracovnice mají více sklony k drogové závislosti, psychické či somatické nemoci i ke kriminalitě (Ondrášek, Kajanová 2017). Tyto pracovnice jsou pod kontrolou svých „zaměstnavatelů“ (pasáků). Klienti těchto pracovnic jsou především řidiči dopravy nebo muži, kteří touto cestou pouze služebně projíždí (Kajanová, Mutlová, 2012). Pro sexuální pracovnice, které „stojí“ na okraji města, se zvyšuje riziko znásilnění. V blízkosti se nacházejí opuštěné domy, odpočívadla, lesy, louky). Sexuální pracovnice se mnohdy bojí oznámit na policii nepříznivou situaci, kterou zažily. Postoj policie nebývá mnohdy k těmto ženám profesionální. Sankce pracovnic zůstávají zpravidla nezaplacené. Ženám narůstá dluh a může to být jedna z překážek, jak se vrátit do běžného života (Šídová et al., 2013). Dle Vaničkové (2007) se mezi rizikové faktory řadí i deficit vzdělání. Chudé země, které jsou tímto nejvíce dotčeny a ohroženy, jsou převážně zdrojem žen a mladých dívek, které se živí sexbyznysem nebo jsou k těmto účelům obchodovány. V České republice existuje mnoho organizací, které se snaží vyhledávat sexuální pracovnice, informovat je o rizicích a motivovat je ke zdravějšímu způsobu jejich života. Sociální pracovníci se také snaží informovat o předcházení zdravotním problémům (Kvasničková, Knytl 2020). Sexbyznys přináší rizika i pro celou společnost (Ondrášek et al., 2017). V některých zemích je pohlavní styk se sexuální pracovníci považován za hlavní zdroj nákazy HIV. V České republice byly provedeny výzkumy, které ukazují, že se sexuálními pracovníci má zkušenost mnoho klientů (Weiss, Zvěřina 2001).

### ***2.6.1 Pohlavně přenosné nemoci***

Sexuální pracovnice jsou těmto nemocem mnohem víc vystaveny. Mnoho klientů v posledních letech požaduje sexuální styk bez ochrany (Urban et al., 2018). Sexuální pracovnice také trpí různými bolestmi (např. v genitální oblasti). Je to způsobeno tím, že mají mnoho klientů za den/noc. Nejedná se pouze o fyzické zranění, ale také psychické. Na pracovnice může být velký nátlak ze strany klientů nebo jejich „zaměstnavatelů“ (Kutálková et al., 2016). Pouliční sexuální pracovnice jsou častěji chronicky nebo akutně nemocné než pracovnice vyskytující se v klubech, hotelech či v soukromém podnikání. Ve výzkumech se ukazuje, že pouliční pracovnice se mnohem častěji testují na různé nemoci (Ondrášek et al., 2017). O sexbyznysu se začalo mnohem více mluvit v souvislosti se šířením HIV/AIDS (Weiss, Zvěřina 2001). Sexuálně přenosné nemoci můžeme rozdělit na pohlavní, bakteriální, virové, mykotické, protozoální a parazitární.

Ženy jsou k sexuálně přenosným onemocněním mnohem náchylnější než muži. Ve společnosti stále platí „nálepkování“ či sociální vyloučení kvůli sexuálně přenosným nemocem (Weiss et al., 2010).

Kapavka – za její hlavní zdroj nákazy je považován *Neisseria gonorrhoeae* (Weiss et al., 2010). Jedná se o přenosnou infekci, která se přenáší pohlavním stykem, análem, orálem či z matky na dítě. Za nejrizikovější osoby se považují jedinci do 25 let, kteří střídají sexuální partnery. Pokud je člověk nakažen kapavkou, zvyšuje se riziko nákazy virem HIV (Urban et al., 2018).

Syfilis – sociální pracovníci umožňují vyšetření pomocí rychlotestů. Sexuální pracovníci mají možnost se nechat vyšetřit v organizacích nebo při terénní práci (Výroční zpráva, 2019). Syfilis se přenáší pohlavním stykem, análem, orálem, z matky na dítě, ale také pokožkou při styku s nakaženou osobou. Průběh této nemoci má čtyři stadia (primární, sekundární, latence a terciární) (Urban et al., 2018).

Chlamydie – jedná se o vzrůstající infekci (Výroční zpráva, 2019). Přenáší se pohlavním stykem, análem i orálem. Každá nakažená osoba by to měla nahlásit (Urban et al., 2018)!

HIV/AIDS – jedná se o virovou infekci (Weiss et al., 2010). Považuje se za největší riziko v oblasti sexbyznysu. Přenáší se pohlavním stykem, krví, z matky na dítě (Urban et al., 2018).

Sexuální pracovníci by měly dbát na ochranné prostředky. Za nejvíce používané se považuje kondom, lubrikant, pesar, prepoziční očkování či hormonální antikoncepce (Weiss et al., 2010).

### **2.6.2 Sociální aspekty sexbyznysu**

Se sexbyznysem je spojeno mnoho závislostí. Téměř všechny pracovníce uvádějí závislost na nikotinu. Mnoho z nich kouří pouze z důvodu uklidnění (Ondrášek, Kajanová 2017). Sexuální práce je mnohdy spojována se závislostmi z důvodu organizování dalšího trestného zločinu. Pracovníci mohou předávat ilegální drogy svým klientům. Sociální pracovníci, které mají své „zaměstnavatele“, jsou často nuceny závislostí látky brát (Urban et al., 2018). Pracovníci tyto služby mohou také vykonávat z důvodu zajištění finančních potřeb pro získání ilegálních látek. Sexuální pracovníci by si měla vždy



stanovit své priority a hranice, za které nepůjde (Kutálková et al., 2016). Mnoho pracovníků se alkoholu vyhýbá úplně nebo pije jen na večírcích nebo s kamarády. Jak jsem již zmiňovala, sexbyznys je úzce spojen s ilegálními drogami. Velmi snadno přístupné jsou marihuana, kokain, taneční drogy, ale třeba také pervitin (Ondrášek, Kajanová 2017). Nesmíme však zapomínat také na závislosti, jako je gambling nebo závislost na partnerovi. Ve většině případech se jedná o závislost na pasákovi (Urban et al., 2018).

Samotný sexbyznys nemůže být trestně postihnut. Mezi trestné činy v sexbyznysu řadíme kuplířství, ohrožení dítěte, šíření nakažlivých nemocí, pornografie, obchodování s lidmi nebo výtržnictví (Urban et al., 2018). Přesouvání sexbyznysu do „uzavřených prostor“ vede mnohem víc k páchaní násilí na sexuálních pracovnících (Ondrášek, Kajanová 2017). Sexuální pracovníce, které jsou nuceny k provozování této práce, si mnohdy odnášejí psychické trauma. Může se jednat o znásilnění, psychický či fyzický nátlak, požadovaný styk bez ochrany, styk s více klienty najednou (Vaničková, 2007). Organizace Society Fund Praha vytvořila projekt „Dejme (že)nám šanci“, který podporuje rovnoprávnost a předcházení domácímu násilí. Některé pachatele uspokojuje, pokud mohou páchat násilí na druhém člověku. ROZKOŠ bez RIZIKA vytvořila projekt „S tebou ne!“, který se věnuje násilí páchanému na ženách v sexbyznysu. Aby se mohlo násilí předcházet, je důležité znát praktickou i teoretickou část (Kutálková et al., 2016).

Jeden z důvodů pro vstup do sexbyznysu může být dlouhodobá nezaměstnanost. S nedostatkem finančních prostředků přicházejí problémy v podobě dluhů. Sexuální pracovníce mají mnohdy velmi špatnou finanční gramotnost (Urban et al., 2018). Dluhy se často v sexbyznysu ještě zvyšují. Sexuální pracovníce jsou často pokutovány, ať už ze strany státních orgánů nebo svých „zaměstnavatelů“. Sexuální pracovníce nezažívají pouze psychické, fyzické násilí, ale také finanční. Pro něj je charakteristické, že musí své vydělané finanční prostředky odevzdávat svému zaměstnavateli (Kutálková et al., 2016).

## ***2.7 Přístupy státu k regulaci sexbyznysu***

Každý stát má na regulaci sexbyznysu jiný názor. Může to být ovlivněno historií dané země, společenskými normami i mravními zvyky.

Judikatura a legislativa uvádějí, že sexbyznys je považován za přímou výměnu sexuálních služeb a peněz (Danna, 2013). **Reglementační** neboli regulativní přístup provozní podmínky stanovuje dle legislativy (Havránek, 2007). Je zde upraveno zdravotní pojištění, odvod daní, ale i bezpečnost (Harvánek, 2007). Sexuální pracovníci jsou považováni za osoby samostatně výdělečně činné (Malinová, Hustopecký, 2011). Další přístup, kterému bych chtěla věnovat pozornost, je **represivní**. Sexbyznys je zde přísně zakázán a trestný (Harvánek, 2007). Společnost ho považuje za morálně nežádoucí a snaží se ho vymýtit (Harvánek, 2007). Poslední přístup, který stojí za zmínku, je abolicionistický neboli aboliční. Sexbyznys není zakázán ani regulovaný (Gřivna, 2007). Některé činnosti spojované se sexuální prací trestné jsou. Jedná se například o kuplířství, vědomé šíření pohlavních chorob, ale i násilí (Gřivna, 2007).

## ***2.8 Přístupy sociální práce při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu***

Při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu rozlišujeme několik přístupů, které se uplatňují v praxi. Mezi nejzákladnější řadíme: harm reduction, resocializaci, terénní sociální práci a krizovou intervenci (Urban et al., 2018). Všechny přístupy se vzájemně prolínají (Matoušek et al., 2015).

### ***2.8.1 Harm reduction***

V dnešní době se společnost všeobecně zaměřuje na prevenci. Jedná se o zmírňování škod a zabránění výskytu negativních důsledků patologických jevů (Malinová, in Matoušek, 2010). Dle Matouška (2008) se jedná o postup, který brání prohlubování klientova problému, ale problém neřeší. V sexbyznysu je kladen důraz na zpřístupnění preventivních materiálů sexuálním pracovníkům. Ať už se jedná o informace o bezpečném sexu, různé brožurky, časopisy (o závislostech, násilí, pohlavních nemocech), ale také o kondomy, lubrikační gely, těhotenské testy (Urban et al., 2018). Dle Malinové, in Matoušek (2010) se tento přístup zaměřuje na prevenci pohlavně přenosných infekcí, prevenci sociálního dopadu (prevence ztráty statusu občana), prevenci kriminality (pachatel či oběť), prevenci, případně i zprostředkování léčby závislostí, všestrannou pomoc poskytovanou klientkám při vytváření vlastní rodiny.

### **2.8.2 Resocializace**

Přístup, který jedincům v sexbyznysu pomáhá s poskytováním sexuálních služeb skončit (Urban et al., 2018). Sexuální pracovníce musí mít vlastní motivaci a důvody, aby svou kariéru v sexbyznysu ukončily (Matoušek et al., 2015). Malinová, in Matoušek (2010) uvádí jako hlavní důvody špatné zacházení ze strany pasáka nebo majitele klubu, únavu, znechucení, pocit ohrožení. Pokud se sexuální pracovníci rozhodnou o znovuuvedení do společenského života, začínají svůj nový život budovat od základů (Malinová, in Matoušek, 2010). Jedinec by měl mít ve svém novém životě někoho, na koho se může obrátit. Především podporu při hledání nového domova, zprostředkování zaměstnání, ale i obnovení nebo navázání sociálních vztahů (Urban et al., 2018). Sociální pracovníci by měli být jedněmi z hlavních podporovatelů klientů, kteří se rozhodnou odejít ze sexbyznysu. Některé organizace sexuální pracovníce a pracovníky nabádají k odchodu, jiné zase čekají, až toto přání vysloví klienti sami. Každá organizace volí jiné postupy, ale o resocializaci klientů se snaží všechny společně (Kutálková et al., 2016).

### **2.8.3 Terénní práce**

Terénní práce neboli kontaktní práce je ekvivalentem anglického slova streetwork (práce na ulici) (Matoušek et al., 2008). Základy streetworku se datují na přelomu 19. a 20. století v USA (Matoušek et al., 2013). Terénní práce se začala rozšiřovat do západní Evropy až během šedesátých a sedmdesátých let 20. století (Matoušek et al., 2008). Program sociální prevence z roku 1993 můžeme považovat za milník terénní práce v České republice. O čtyři roky později vznikla organizace „Česká asociace streetworker (ČAS), která dohromady spojuje všechny streetworkery v České republice (Matoušek et al., 2013). Nejedná se o jakoukoliv práci na ulici, ale o přesně stanovenou formu sociální služby (Bělík et al., 2017). Dle Urbana et al. (2018) se jedná o sociální práci zaměřenou na pomoc lidem nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci nebo lidem žijícím v sociálně vyloučených lokalitách. Sociální pracovníci vyhledávají své klienty v jejich přirozeném prostředí a jejich práce spočívá v monitoringu, depistáži a kontaktování členů dané skupiny (Matoušek et al., 2008). Bělík et al. (2017) uvádí, že hlavním cílem těchto terénních programů je navázat vztah s rizikovými, nemotivovanými uživateli, motivovat je ke změně rizikového chování, stabilizovat jejich životní styl. Na terénní práci plynule navazují nízkoprahová či kontaktní centra, která zajišťují anonymní práci (Matoušek et al., 2008).

#### **2.8.4 Krizová intervence**

Krizi můžeme charakterizovat jako neočekávanou situaci, kterou není možné řešit běžnými postupy. Může se jednat o lidské selhání, poruchy z hlediska biologického, psychického či sociálního (Bělík et al., 2017). Dle Matouška et al. (2008) máme dva hlavní spouštěče krize, a to vnitřní a vnější. Matoušek dále rozlišuje několik typů krizí (např. zjevnou, latentní, akutní, chronickou, tranzitorní). Krizová intervence je odborný postup, který pomáhá a dodává naději v překonání krizové situace (Urban et al., 2018). Matoušek et al. (2008) říká, že se nejedná o individuální psychoterapeutický zásah, ale také o zásah na úrovni rodiny, o sociální intervenci a v nutných případech také o intervenci psychofarmakologickou, příp. spojenou s krátkodobou hospitalizací. V sexbyznysu musí sociální pracovník řešit problém akutně a následně umět doporučit další odborné pracovníky (Urban et al., 2018).

#### **2.9 Charakteristika organizací zabývajících se sexbyznysem**

Za největší organizaci respektive státní subjekt zabývajícím se sexbyznysem považujeme Ministerstvo vnitra České republiky. Jeho nejdůležitější úkol v sexbyznysu je nalézt a přerozdělit finanční prostředky mezi organizace, které se speciálně věnují sexuálním pracovníkům (Holanová et al., 2007). Organizace zabývajícím se sexbyznysem by měly klientkám především zajistit zdravotní a psychosociální službu (Malinová, in Matoušek, 2010). Malinová dále říká, že je vhodné, aby v těchto centrech pracovaly jen ženy. Jen tak lze totiž dosáhnout uvolněné atmosféry, v níž se klientka svěřuje se svými osobními problémy. Nejznámější organizace v České republice, které se zabývají sexbyznysem, jsou ROZKOŠ bez RIZIKA, Arcidiecézní charita Praha – projekt Magdala, La Strada Česká republika a projekt Šance (Urban et al., 2018).

##### **2.9.1 ROZKOŠ bez RIZIKA**

ROZKOŠ bez RIZIKA je nestátní nezisková organizace, která vznikla v roce 1992 (Urban et al., 2018). Za své poslání považuje preventivní působení na ochranu veřejného zdraví v České republice, které se pojí s předcházením rizikům při práci v sexbyznysu (ROZKOŠ bez RIZIKA, 2021). Do jejich cílové skupiny řadí sexuální pracovníce, sociální pracovníci, ale také osoby, které jsou ohroženy rizikovým způsobem života

(Urban et al., 2018). ROZKOŠ bez RIZIKA (2021) má jasně vymezené cíle činnosti. Snaží se o zmenšování rizik postihujících zvláště ohrožené skupiny lidí, a to zejména u osob poskytujících placené sexuální služby, dále ostatních osob působících na prostituční scéně ohrožených rizikovým způsobem života, a to nejen rizikovým sexuálním chováním. Zplnomocnit a posilovat klienty k vytváření vlastních limitů, prosadit jejich práva při placených sexuálních službách a jako poslední cíl podpořit respekt k osobám, které poskytují placené sexuální služby, a zároveň předcházet stigmatizaci, kterou s sebou tato práce přináší. Všichni zaměstnanci ROZKOŠE bez RIZIKA mají povinnost se řídit etickým kodexem, ve kterém jsou jasně vymezena pravidla (Chování zaměstnanců ve vztahu se svým kolegou, chování zaměstnanců ve vztahu ke svému zaměstnavateli, ve vztahu ke své profesi, ke společnosti a ke klientkám) (ROZKOŠ bez RIZIKA, 2021). Za nejznámější projekt ROZKOŠE bez RIZIKA můžeme považovat „S tebou ne! aneb Prevence násilí na ženách v sexbyznyse“ (ROZKOŠ bez RIZIKA, 2021).

### ***2.9.2 Arcidiecézní charita Praha – projekt Magdala***

Z názvu je již patrné, že se Arcidiecézní charita nachází v Praze. Jedná se o neziskovou organizaci (Arcidiecézní charita Praha, 2021). Dle Urbana et al. (2018) poradna Magdala poskytuje bezplatně ambulantní i terénní formou odborné sociální poradenství, již od roku 1999. Jejich cílová skupina se zaměřuje na násilí, obchodování s lidmi, osoby v krizových situacích atd. (Arcidiecézní charita Praha, 2021). V Magdale pracuje tým odborníků, kteří se specializují na sociální práci, psychologii, psychoterapii, ale i právní pomoc. Pracovníci v Magdale se snaží klientům poskytnout tři základní poradenství: odborné sociální poradenství (hledání bydlení, zaměstnání, zprostředkování dalších potřebných kontaktů), sociálně-terapeutické poradenství (podpora v nepříznivých či konfliktních situacích, zneužívání, týrání nebo psychické poruchy) a sociálně-právní poradenství (uplatňování klientova práva, vysvětlení dokumentů od soudu) (Arcidiecézní charita Praha, 2021). Magdala se momentálně zabývá třemi projekty: Prevence domácího násilí s využitím filmu Zuřivec, Mezinárodní databáze obětí obchodování s lidmi a Tváře lásky (Arcidiecézní charita Praha, 2021).

### ***2.9.3 La Strada Česká republika***

Nevládní nezisková organizace La Strada Česká republika svou činnost zahájila před dvaceti šesti lety. Mezinárodní sdružení La Strada o devět let později navázalo spolupráci

s Běloruskem, Bosnou a Hercegovinou, Nizozemskem, Moldávií, Polskem, Ukrajinou a Makedonií (La Strada Česká republika, 2021). Její náplní činností je poskytování záchranné pomoci obchodovaným nebo vykořisťovaným osobám (La Strada Česká republika, 2021). Každý zákazník si může vybrat jazyk, ve kterém bude chtít s pracovníkem komunikovat. Škála je opravdu velká (La Strada Česká republika, 2021). Organizace poskytuje finanční a materiální pomoc (finance vypláceny ve splátkách, oblečení, hrazení léků, dopravy), zprostředkování pracovního a právního poradenství, zdravotní či psychologická péče, ubytování (azylové domy, detoxikační centra, psychiatrické léčebny), zajišťují cestu do domovské země, sociální poradenství. Klienti nemusí mít strach se na organizaci obrátit, protože služby jsou poskytovány vždy zdarma a anonymně (La Strada Česká republika, 2021).

#### ***2.9.4 Projekt Šance***

Za zakladatele tohoto projektu je považován László Sümegh, který hledal způsob, jak pomoci mladým lidem žijícím na ulici. Svou práci musel několik let hájit a až v roce 1997 dostal svolení otevřít si pro své klienty poradnu (Projekt Šance, 2021). Dle Urbana et al. (2018) je Projekt Šance první preventivní a humanitární program pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež a oběti obchodování s lidmi. Sexuolog, venerolog, psychiatr, všeobecný lékař či tým sociálních pracovníků, to jsou lidé, kteří se podílejí na chodu celé organizace. Za projektem nestojí pouze tým odborníků, ale také patronky (Marta Kubišová, Marie Rottrová a Táňa Fischerová) a kmotři (Petr Muk, Petr Janda a Petr Novotný) (Projekt Šance, 2021). Projekt Šance (2021) svou činnost vykonává v souladu s přesvědčením, že není umění někomu v nouzi dát najíst, ale naučit ho na jídlo si vydělat.

### **3 Cíl práce a výzkumné otázky**

#### ***3.1 Cíl práce***

Cílem této práce je zmapovat vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu.

#### ***3.2 Výzkumné otázky***

Cíl práce definovaný výše a znalosti načerpané z literatury mě vedly ke zvolení těchto výzkumných otázek:

1. Jaký je vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu?
2. Jaké přístupy sociální práce jsou uplatňovány při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu?

## 4 Metodika

### 4.1 Použité metody

V této práci jsem použila kvalitativní metodu sběru dat, a to polostrukturovaný rozhovor. Rozhovory byly se souhlasem informantů zaznamenány na diktafon, poté doslovně přepsány a zakódovány, zařazeny do kategorií. Výzkum této bakalářské práce probíhal v období od 1. 4. 2021 do 30. 6. 2021. V tomto časovém období jsem udělala rozhovory se 6 informanty. Analýza předložených odpovědí by měla přinést poznatky, které by osvětlily vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu.

Pro výzkum jsem použila kvalitativní metody sběru dat z toho důvodu, že pomocí kvalitativního výzkumu lze hloubkově poznat zkoumaný jev. Touha po poznání a pochopení věcí, jevů, procesů nebo různých oblastí je podstata aktivity, která nese název „výzkum“ (Baum, 2014). Reichel (2009) uvádí, že kvalitativní přístup představuje řadu rozdílných postupů, které se snaží najít porozumění zkoumanému sociálnímu problému. Kajanová et al. (2017) uvádí, že kvalitativní výzkum má za cíl tvorbu nových teorií. Dle Hendla (2016) je návrh plánu výzkumu významnou částí výzkumné akce. Pro splnění výzkumných otázek je nejdůležitější výzkumná strategie a metody (Hendl, 2016).

Dle Švaříčka a Šed'ové (2010) je cílem hloubkového a polostrukturovaného rozhovoru získat detailní a komplexní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup), zatímco účelem standardizovaného strukturovaného rozhovoru je položit všem respondentům několik identických otázek ve stejném pořadí (kvantitativní přístup). U polostrukturovaného rozhovoru výzkumník pokládá své otázky tak, aby vyřešil „svůj“ zkoumaný problém (Baum, 2014). Výzkumník vytváří otázky sám, nikoliv respondenti, protože klade důraz na témata, která mohou být pro respondenty významná (Baum, 2014).

Před zahájením každého rozhovoru jsem informanty seznámila s tématem mé bakalářské práce a ubezpečila, že rozhovory budou anonymní a použity pouze pro studentské vědecké, odborné činnosti a do mé bakalářské práce. Na začátku každého rozhovoru je důležité vysvětlení cíle, smysl a obsah rozhovoru a dále navodit dobrou atmosféru (Ferjenčík, 2000). Pro informanty jsem měla připraveno 22 otázek, které se věnovaly tématům ohledně sexbyznysu a jejich práce. Samostatné rozhovory probíhaly přibližně 55 minut – 1,5 hodiny.



Pro analýzu dat jsem ve své práci použila otevřené kódování. Vytváření kódů probíhalo prostřednictvím tvorby komentářů ve Wordu. Švaříček a Šed'ová (2010) říkají, že otevřené kódování je technika, která byla vyvinuta v rámci analytického aparátu zakotvené teorie, avšak díky své jednoduchosti a zároveň účinnosti je použitelná ve velmi široké škále kvalitativních projektů. Dle Reichela (2009) kódování probíhá tak, že jednotlivým variantám/kategoriím každého znaku jsou přiřazovány symboly, obvykle číselné. Získané odpovědi z rozhovorů jsou považovány za materiály ke kódování (Reichl, 2009). Po zakódování jednotlivých rozhovorů se začíná se systematickou kategorizací (Švaříček, Šed'ová 2010). Dle Švaříčka a Šed'ové (2010) to znamená, že desítky – někdy až stovky – kódů, které vzešly z otevřeného kódování, seskupujeme podle podobnosti nebo jiné vnitřní souvislosti.

#### **4.2 Výzkumný soubor**

Jako výzkumný soubor bylo osloveno šest osob, které pracují v organizacích se zaměřením na sexuální služby. Rozhovory probíhaly face to face, ale i online formou. Genderové rozložení informantů bylo jeden muž a pět žen. Věkové rozpětí bylo 27–45 let.

#### **4.3 Harmonogram výzkumu**

Samostatný výzkum byl rozdělen do tří částí. V první části jsem zpracovala dostupné informace o dané problematice, včetně rešerše dostupné literatury. Z těchto informací byla vytvořena teoretická část mé bakalářské práce.

V druhé části jsem se zaměřila na vytvoření otázek k rozhovorům, které jsem následně otestovala v tzv. předvýzkumu. Cvičný rozhovor probíhal s osobou, která splňovala kritéria k výzkumu (práce s osobami pracujícími v sexbyznysu). Díky tomuto rozhovoru jsem zjistila, že otázky jsou srozumitelné a přinášejí potřebné informace.

Ve třetí části probíhaly samostatné rozhovory, díky kterým jsem si zajistila potřebná data k výzkumu. Výsledkem bylo získání informací o vývoji sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu.

#### **4.4 Etika výzkumu**

Každý výzkumník by měl ve své práci dodržovat etický kodex. Ferjenčík (2000) říká, že ve své podstatě je etika v mnohých ohledech vyjádřením velmi pragmatických pravidel, ulehčujících a zjednodušujících mezilidské kontakty. U etických kodexů nelze tvrdit, jestli jsou správné, nebo ne. Jedná se o domluvu mezi pracovníky, která jim pomáhá při rozvíjení jejich práce (Ferjenčík, 2000). Všichni informanti byli obeznámeni o nahrávání rozhovoru s jejich souhlasem. Všechny rozhovory probíhaly anonymně. V práci se neobjevují žádná jména ani bližší informace o informantech. Informanti se také mohli podílet na samostatném výzkumu, kdykoliv během trvání rozhovoru i po ukončení. Dle Reichla (2009) výzkumník nesmí své role zneužívat k jiným (neprofesním) účelům.

## 5 Výsledky

V praktické části bakalářské práce jsou uvedeny informace, které jsem získala v rámci kvalitativního výzkumu. Tento výzkum byl uskutečňován prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor představují sociální pracovníci, kteří se věnují práci s osobami poskytujícími sexuální služby. Respondenti byli z Jihočeského, Jihomoravského kraje a z Prahy. V následujících několika tabulkách jsou zobrazeny kategorie a kódy, které jsem vytvořila na základě získaných informací při rozhovorech. Seznam otázek naleznete v příloze č. 1 této bakalářské práce. Z odpovědí jsem vytvořila jednotlivé kódy, které jsem následně podrobně popsala.

### 5.1 Charakteristika respondentů výzkumného šetření

#### *Tabulka č.1 – Základní informace o informantech*

Tabulka č. 1 obsahuje základní informace o šesti informantech. Z níže uvedené tabulky můžeme zjistit, že se jednalo o pět žen a pouze jednoho muže. Věk informantů se pohyboval mezi 27 a 45 lety. Vzdělání informantů se velmi často opakovalo. Vyskytovala se převážně sociální, charitativní práce, ale setkala jsem se i s kombinací pedagogického vzdělání. Doba výkonu práce v jednotlivých organizacích se pohybuje od 1,5 roku až do 15 let. Získání práce bylo velmi zajímavé. Setkala jsem se s klasickým výběrovým řízením až po zprostředkování díky policii.

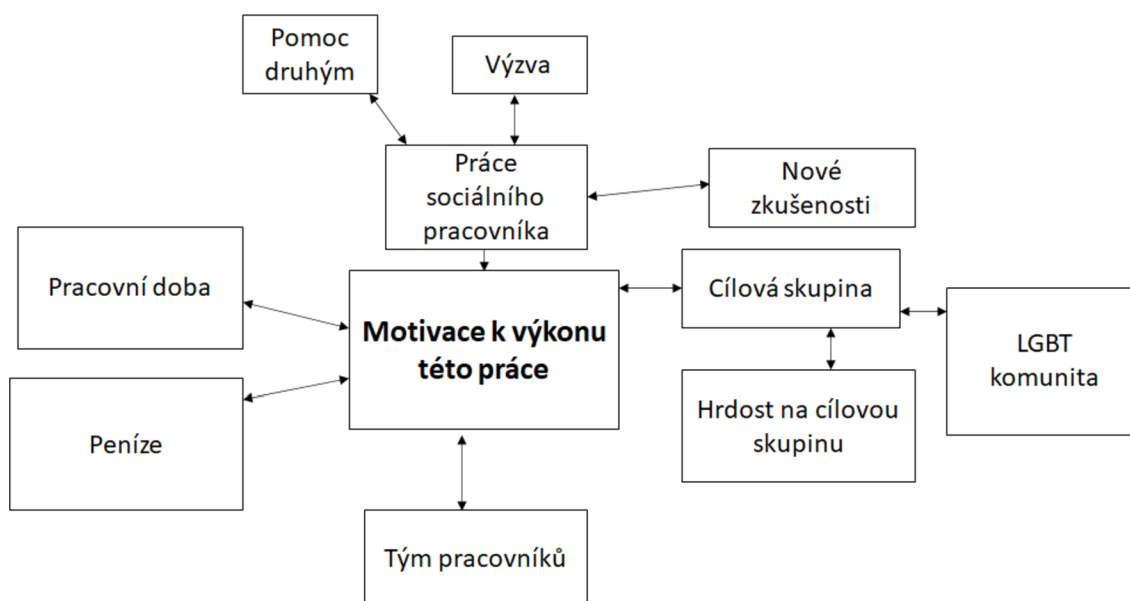
Komunikační partneri	Pohlaví	Věk	Vzdělání	Doba výkonu práce	Získání práce
Respondent č. 1	žena	27	Sociální a charitativní práce – bakalář	1,5 roku	Webové stránky
Respondent č. 2	žena	36	Sociálně správní činnost	6 let	Sociální síť
Respondent č. 3	žena	30	Sociální a charitativní práce – magistr	5 let	Oslovení organizací

Respondent č. 4	žena	31	Management sociální práce v organizacích – magistr	6 let	Výběrové řízení
Respondent č. 5	muž	45	Sociální pracovník – magistr	14 let	Zakladatel
Respondent č. 6	žena	38	Sociální práce – VOŠ	15 let	Policie

Zdroj: Vlastní výzkum, 2021

Informantům bylo v rámci rozhovoru položeno 17 otázek, na které odpovídali následovně:

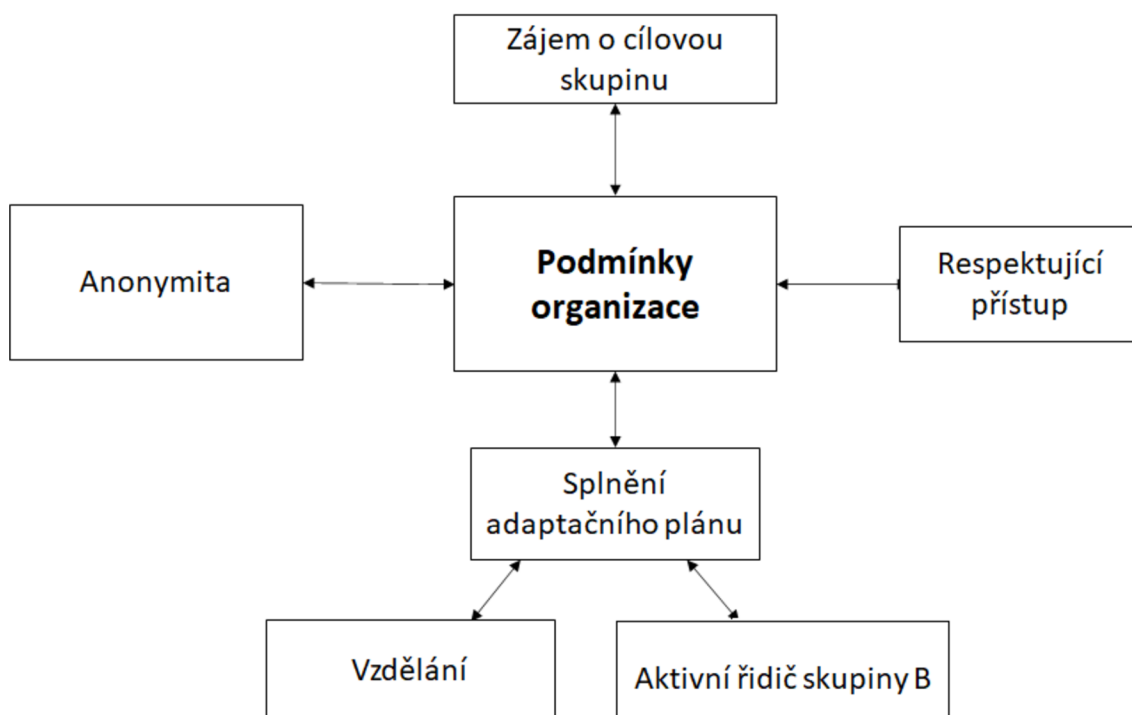
Cílem první otázky rozhovoru bylo zjistit, jaká byla motivace k výkonu této práce s touto cílovou skupinou. Na otázku „*Co Vás zaujalo nebo motivovalo začít tuto práci vykonávat?*“ odpověděli informanti velmi shodně. Skoro ve všech odpovědích zazněla samostatná práce sociálního pracovníka, ale i velký zájem o tuto cílovou skupinu. Informantku č. 4 cílová skupina oslovila již na školní stáži a po dokončení školy se chtěla vrátit zpět do organizace na plný úvazek. Velký podíl na motivaci měl tým pracovníků, kteří zde pracují. S touto odpovědí se shodovala s informantkou č. 3, kterou tým pracovníků zaujal na výběrovém řízení. Informanti č. 5 a 6 se shodují na tom, že to pro ně byla výzva, nová příležitost. Viděli zde nedostatek sociální práce. U dvou informantů se také opakovala práce s touto cílovou skupinou v zahraničí. Pro některé z nich to byla také volná pracovní doba. Informantku č. 6 tato práce motivovala k tomu, aby mohla dokončit VOŠ Sociální práce. Její odpověď zněla: „*Peníze, potřebovala jsem dostudovat. Viděla jsem velkou výhodu v tom, mít brigádu v oboru. Svému okolí jsem hrdě prezentovala, s jakou cílovou skupinou pracuji.*“ (IN 6)



**Obrázek č.1 – Motivace k výkonu této práce**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Každá organizace, do které budeme nastupovat, si klade své vlastní podmínky na zaměstnance. V této otázce jsem očekávala, že bude nejčastější odpověď vzdělání. Musím říct, že jsem se spletla. Vzdělání každý z informantů považoval za samozřejmost. Nejedná se pouze o vystudování VŠ, ale o celoživotní vzdělávání. Sociální pracovníci musí splňovat akreditované kurzy (např. krizová intervence, dluhová problematika). Velkou výhodou při práci s osobami poskytujícími sexuální služby je znalost cizího jazyka. Vzhledem k tomu, že respondenti vyražejí za svými klienty i do terénu, je zde nezbytný řidičský průkaz skupiny B. Nejdůležitější podmínkou všech organizací byl respektující přístup a anonymita. Některé z organizací tyto dvě věci řeší na přijímacích pohovorech na prvním místě.

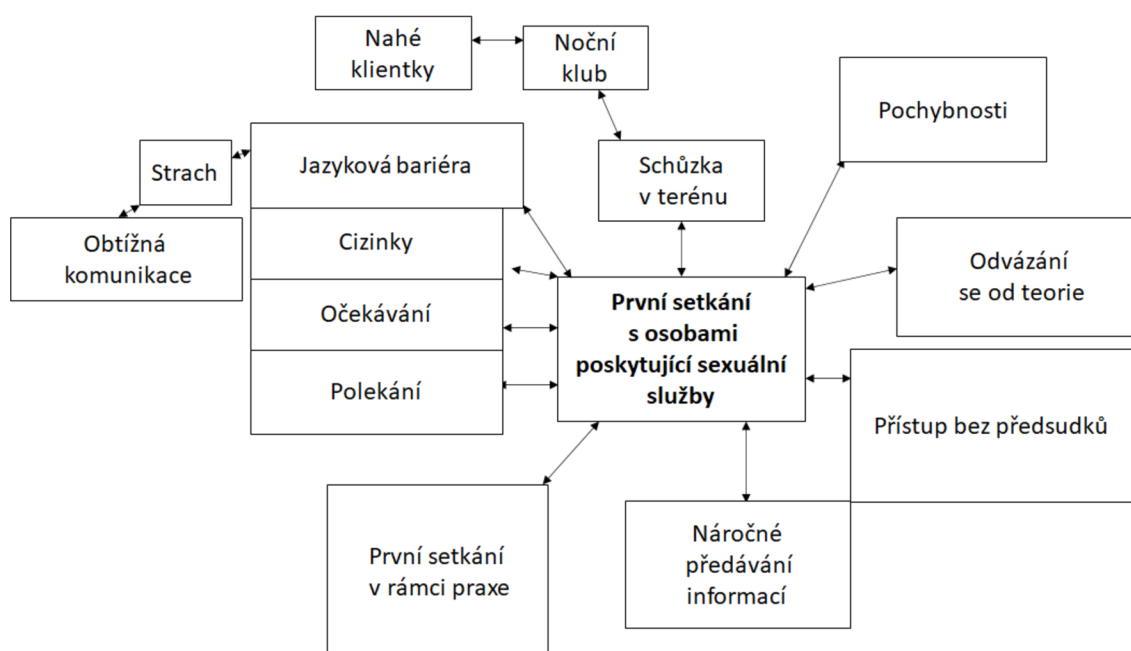


**Obrázek č. 2 – Podmínky organizace**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Při položení otázky – „*Jaké to bylo, když jste se poprvé setkala s osobami poskytujícími sexuální služby?*“ jsem se setkala se zajímavými, někdy až zábavnými odpověďmi. Informant č. 5 si již nepamatoval na svůj první kontakt, ale dokázal mi popsat, jaké to bylo, když s touto cílovou skupinou začínal – „*Nejdivočejší to bylo okolo Skoronic. Z mého pohledu tam byli největší exoti (např. transky, lidi na hraně, únosy). Dříve si holky na trase vydělaly miliony, ale nic z toho neměly. Dávaly to do automatů, pervitinu nebo pasáci měli své rodiny.*“ (IN 5) Všichni informanti se shodli na tom, že jejich první kontakt proběhl v terénu. Více než polovina informantů byla při prvním setkání plná očekávání, ale také měli obavy. Informantka č. 3 se s klientkami setkala již na praxi. Informantka č. 6 byla ze svého prvního setkání polekaná a začala o své práci i pochybovat. Popisovala to takto: „*Vlezli jsme do obrovského nočního klubu. Byla tam šatna se skříňkama, do*

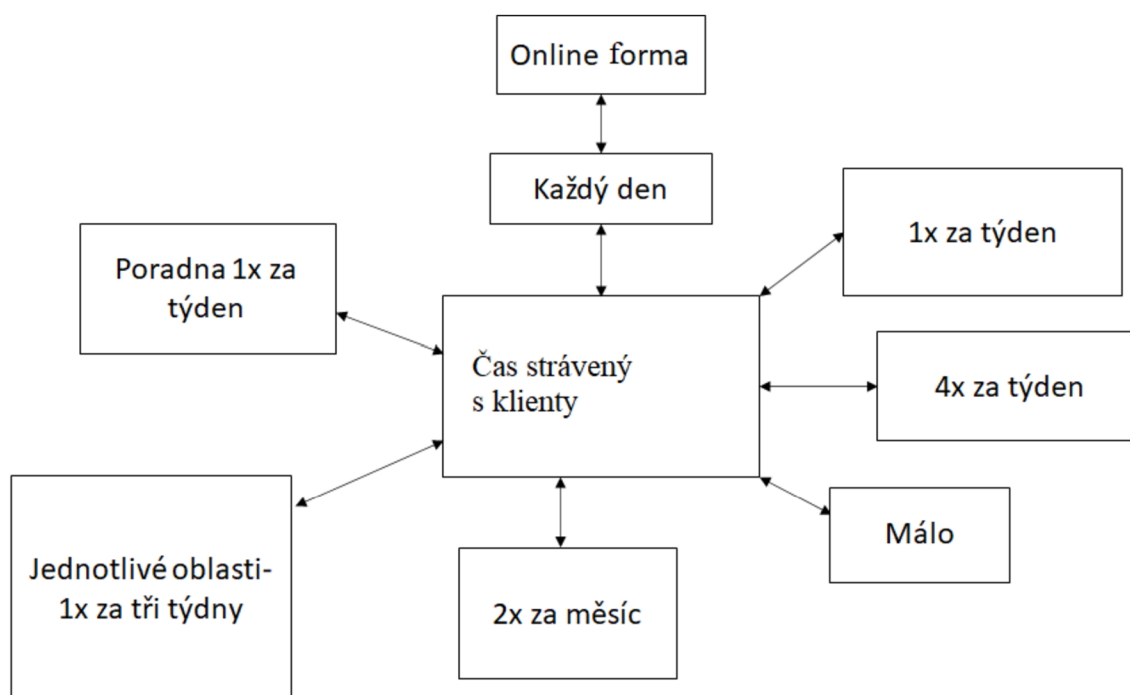
*kteře přiřly úplně nahé ženy. Nevěděla jsem, kam mám koukat. Jedna slečna mi hned řekla, že má nově udělaná prsa, ať si na ně sáhnu.“ (IN 6)*



**Obrázek č. 3 – První setkání s osobami poskytujícími sexuální služby**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Práce sociálního pracovníka se často rozděluje na administrativní a kontaktní práci. Každý z informantů mi odpověděl, že se s klienty vidí alespoň jednou za týden. Covidová pandemie se dotkla i této cílové skupiny. Sociální pracovníci neměli možnost vyrazet do terénu, takže se jejich práce odehrávala online formou. S klienty byli v kontaktu každý den prostřednictvím sociálních sítí či telefonu. Informantky č. 3 a 6 se s klienty vidí již méně, protože jejich práce je ze 70 % o administrativě. Informanti č. 1, 2, 4, 5 se s klienty vidí pravidelně každý týden při terénních službách. Není však pravidlo, že se v terénu setkají vždy se stejnými klientkami. Všichni informanti se shodli na tom, že se s klienty vidí v rámci poradny. Každá organizace má vyhrazené jiné dny pro poradenské služby. Informantka č. 4 mi prozradila, že již rok má její organizace zřízenou novou službu pro muže. Nyní není stále ještě tolik rozšířená. Během celého roku se setkali pouze s jedním mužem.



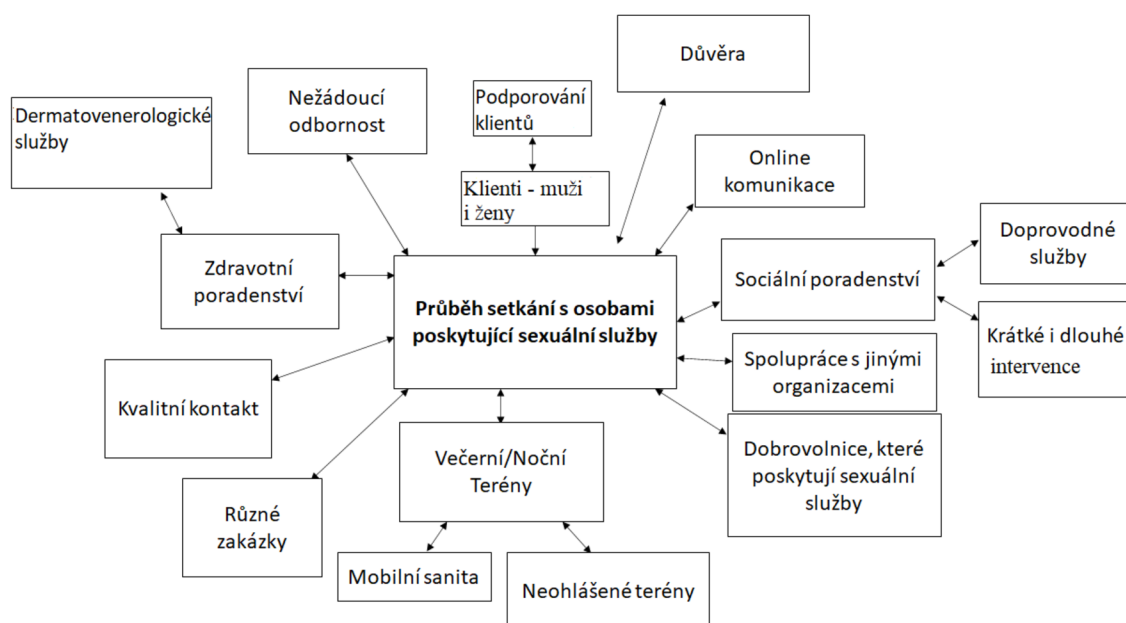
**Obrázek č. 4 – Čas strávený s klienty**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Informanti mi popisovali schůzky s klienty velmi podobně. Informantka č. 2 se s klienty setkává díky zprostředkování kontaktu od jejich dobrovolnic z řad sexuálních pracovníků, které oslovují své kolegyně přímo v terénu. Ostatní informanti se shodli na tom, že se s klienty vidí buď při terénních službách, v poradně, nebo při online konzultacích. Do terénu se přijíždí zpravidla kolem 8.–9. hodiny. Terény probíhají převážně v pátek/sobotu večer. Vždy jezdí buď dva sociální pracovníci, nebo sociální pracovník a zdravotní sestra. Důležité je zde navázání kontaktu, pocit důvěry. Během terénu informanti uváděli, že probíhají individuální konzultace, zjištění zdravotního stavu či bezpečný sex. Informant č. 5 uvedl: „Při terénu se v klubech běžně setkáváme s klienty, kteří konzumují alkohol denně. Vždy musíme vyhodnotit, jestli naše spolupráce má význam.“ (IN 5) Jak jsem se již zmínila, každá organizace má své středisko otevřené v jiný den. Sociální i zdravotní pracovníci v nich řeší převážně podobné zakázky. Informantka č. 4 mi práci v poradně popsala takto: „Poradnu máme otevřenou každou středu od 17:00 do 20:00 pro muže i ženy. Využívají zde zdravotní i sociální služby. Jednou za měsíc máme otevřenou ordinaci, ve které je dermatoverenolog,



*který poskytuje kompletní vyšetření na pohlavně přenosné choroby. Klienti zde mají bezpečné místo. “ (IN 4) Informanti se dále shodovali na tom, že v poradnách řeší otázky ohledně bydlení, dluhů, zprostředkování jiného zaměstnání, ale také opravují gramatické chyby na erotických portálech. Informantky č. 4 a 6 se shodly na tom, že během covidu se sexuální služby přesunuly do online verze. Některé sexuální pracovnice byly i nuceny sexbyznys opustit kvůli nedostatku financí. Sociální pracovnice během pandemie pořádaly i potravinovou sbírku a pomáhaly dětem sexuálních pracovnic. Informant č. 5 situaci ohledně covidu okomentoval takto: „Kluby jsou hodně závislé na Ukrajině. Během covidu to způsobovalo velké problémy. V běžné situaci to funguje tak, že cizinky dostanou vízum na 3 měsíce a pak se musí vrátit. Víme o některých klubech, které fungovaly i přes uzavření. Zákazníci se tam dostávali i přes uzavřené hranice. “ (IN 5) Informantka č. 3 tuto situaci okomentovala se slovy: „Zaměřuji se na více krajů. V době covidu některé ženy ze severu odešly ze sexbyznysu, ale ve chvíli, kdy nastala možnost vrácení, tak přišly zpět. V Praze jsme covid vůbec nezaznamenali. “ (IN 3)*

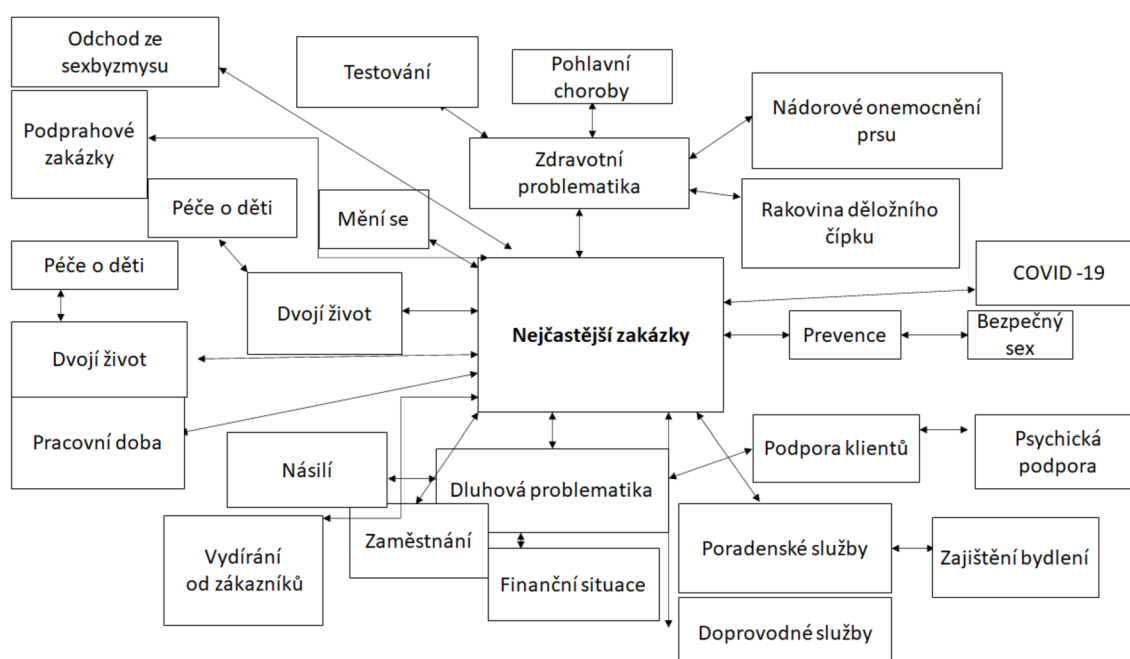


**Obrázek č. 5 – Průběh setkávání s osobami poskytující sexuální služby**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

V oblasti sexbyznysu řeší sociální pracovnice nejčastěji zakázky ohledně zdravotního stavu klientů, dluhové problematiky, zajištění bydlení, ale také násilí.

Zakázky se v průběhu mění, vyvíjejí se. Dozvěděla jsem se, že úplně jiné zakázky se řešily před 15 lety než teď. Za poslední rok se nejvíce řešil covid, nedostatek financí a péče o děti. Informantky č. 2 a 6 zaznamenávají nárůst psychických problémů. Zde považují za velmi důležitou spolupráci s psychologem. Informantka č. 2 také řeší nejčastěji odchod ze sexbyznysu. Ostatní informanti se k tomuto tématu vyjádřili tak, že je s tím klient musí oslovit sám, ale jinak jeho práci respektují. Každý sociální pracovník poskytuje různé prevence. Informantky č. 1 a 3 se zabývají doprovodnými službami (např. doprovod k lékaři či na příslušný úřad).



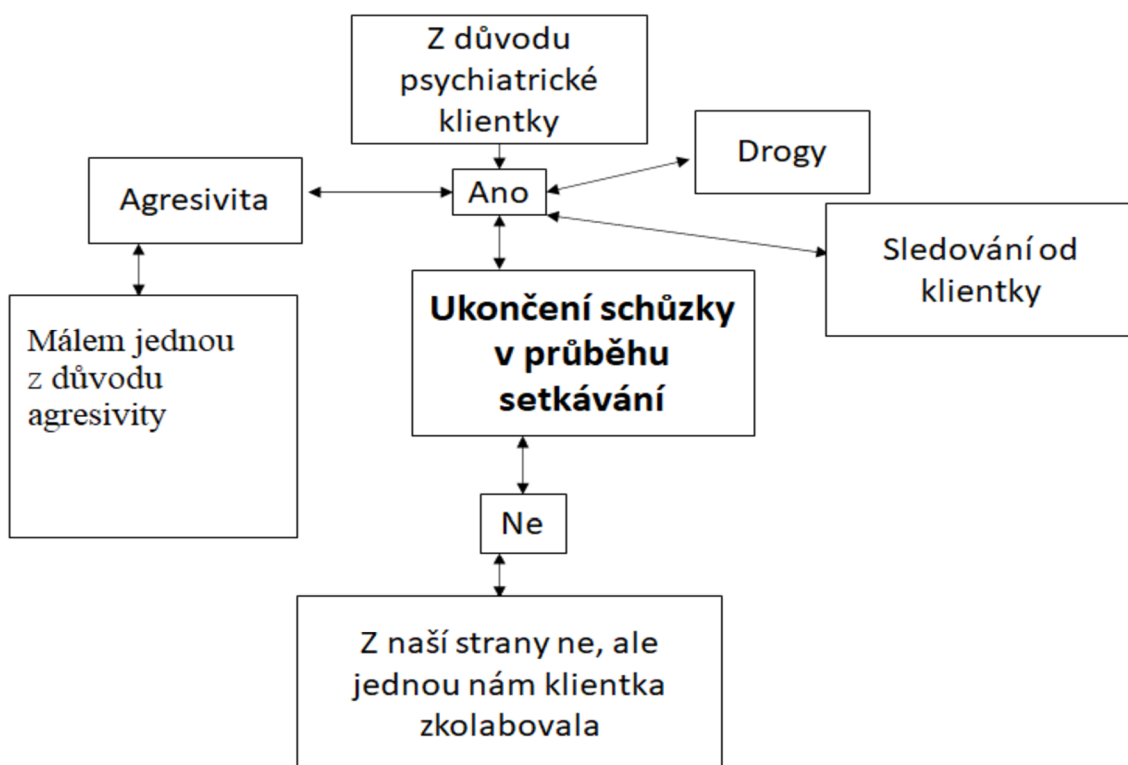
**Obrázek č. 6 – Nejčastější zakázky**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Pouze informant č. 5 nemusel nikdy ukončit schůzku v průběhu setkání. Informantka č. 4 si nevybavuje, že by schůzku někdy musela ukončit. Její odpověď zněla: „Pokud to z nějakého důvodu nejde, tak je to tím, že je klient pod vlivem návykových látek, agresivní nebo nerozumí informacím. Nevybavuji si situaci, že jsme schůzku předčasně ukončili nebo neposkytli informace.“ (IN 4) Informantky č. 1 a 3 se setkaly s agresivní klientkou. Informantka č. 3 schůzku z tohoto důvodu ukončila. Informantka č. 1 váhala, jestli ji má ukončit, ale nakonec schůzka

proběhla v pořádku. Informantka č. 6 ukončila schůzku již několikrát: „Žena byla pod vlivem drog. Když jsem si nebyla jistá, jestli rozumí, jaké informace jí poskytujeme. Agresivní klienti. Také jsem zažila stalking od klientky.“ (IN 6)

Informantka č. 2 váhala si vybavit jednu situaci, kdy nevěděla, jestli má schůzku ukončit: „Jednalo se o cizinku, kterou v erotickém podniku zaměstnávala její rodina. Byla vůči mě agresivní. Zachovala jsem klid, pomohla jsem jí se splátkovým kalendářem, zprostředkovala jsem jí další kontakty a vysvětlila, jak postupovat, pokud bude chtít změnit profesi.“ (IN 2)

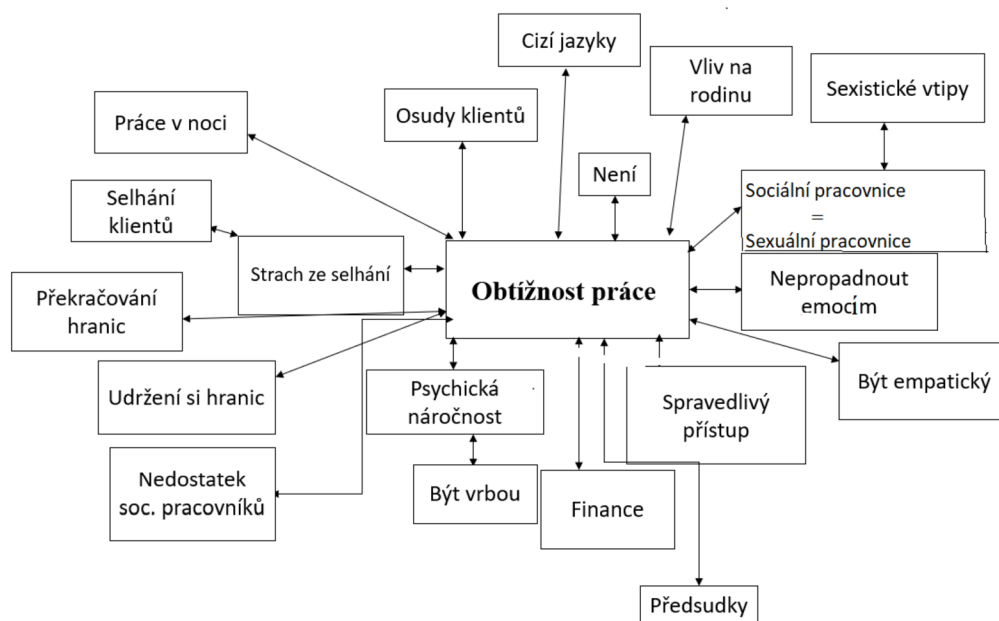


**Obrázek č. 7 – Ukončení schůzky v průběhu setkání**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Informantka č. 3 práci v oblasti sexbyznysu neshledávala jako obtížnou. Považuje ji za svou srdcovou záležitost. Jediné, co je pro ni náročnější, je zpracování životních příběhů klientů, v tom se shodovala s ostatními respondenty. Informanti č. 2, 4 a 5 se shodují v tom, že je někdy velmi náročné si udržet od své práce odstup. Ze začátku se jim stávalo, že si nedokázali oddělit své osobní volno od práce. Z toho vyplývá, že to pro ně bylo psychicky náročnější. Informantka č. 2 v tuto chvíli

doporučuje využít konzultace s psychologem nebo supervize. Informantka č. 4 při položení této otázky uvedla, že je důležitý spravedlivý přístup: „*My všem klientkám vykáme. Myslím si, že potom lépe chápou, že jsme tam pro ně, ale nejsme jejich kamarádky. Klientky nám mohou vykat.*“ (IN 4) Jak se ukázalo, při této práci je velmi důležitá verbální i neverbální komunikace. U verbální komunikace vidí informant č. 5. obtížnost v neznalosti cizích jazyků. Při položení otázky: „*Co je podle vás na vaší práci obtížné?*“ jsem se od informantky č. 6 dozvěděla: „*Někteří lidi mají pocit, že vám můžou říct vše. Někteří si myslí, že zvládneme mnohem více sexistických vtípů. Někdo si také myslí, že jsme sexuální pracovnice. Sociální pracovnice mohou spatřovat náročnost směrem k rodině.*“ (IN 6) Informantka dále uvedla, že vidí nedostatek finančních zdrojů a málo sociálních pracovníků.

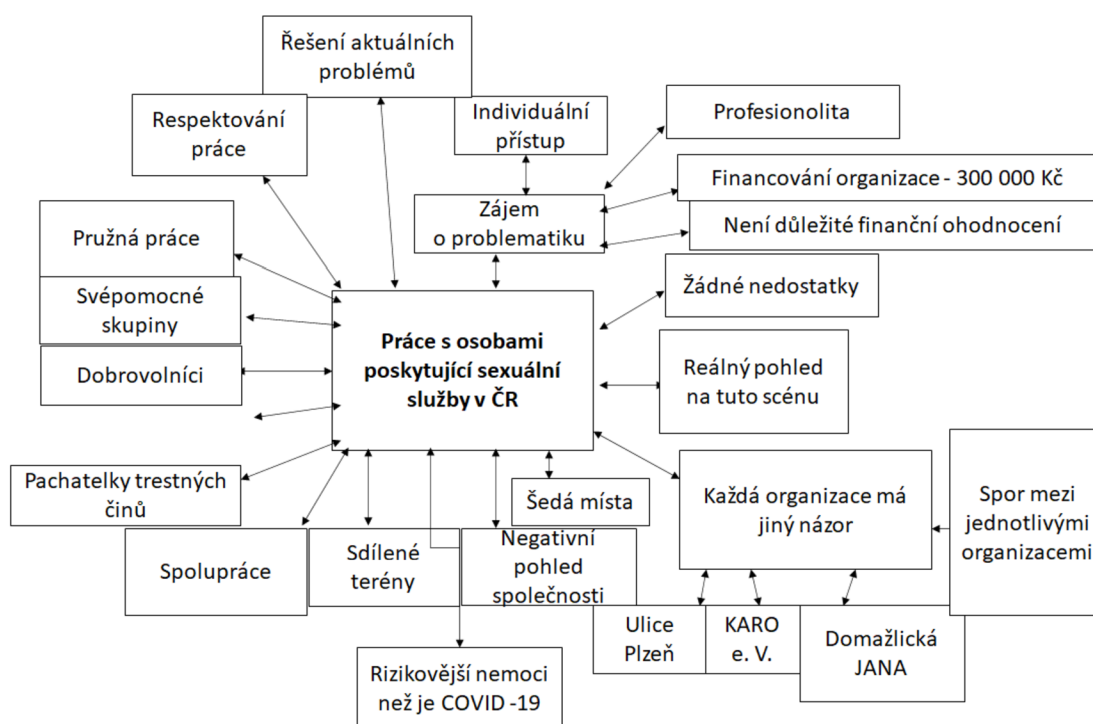


**Obrázek č. 8 – Obtížnost práce sociálního pracovníka**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Všichni informanti se shodli v tom, že tady existují některé organizace, které se této cílové skupině věnují. Informantka č. 3 spatřuje pozitivitu v tom, že se propojily sociální služby se zdravotními. V České republice existují např. tyto organizace: Domažlická Jana, Ulice Plzeň, KARO e. V., ROZKOŠ bez RIZIKA. Tyto

organizace pracují na podobném principu. Informantka č. 2 vidí i neshody mezi jednotlivými organizacemi. Bohužel se v České republice stále vyskytují šedá místa, která není možné zachytit. Ta se nevyskytují pouze v sexbyznysu, ale napříč všemi sociálními službami. Spolupráce sociálních služeb je dle informantky č. 4 velmi důležitá. „*Naše organizace je v kontaktu i s jinými službami. Klienty si předáváme z organizací do organizací. Myslím si, že by bylo dobré, kdyby jezdili sdílené terény.*“ (IN 4) Informant č. 5 uvedl, že ze státního rozpočtu dostávají 300 000 Kč za rok. Při porovnání s jinými odpověďmi od respondentů je názorně vidět, že sociální pracovníci dělají tuto práci jako srdcovou záležitost. Sociální pracovníci v České republice dokážou být ve své práci pružní, rychle se přizpůsobují aktuálním potřebám. To jsme mohli jasně vidět za poslední pandemický rok.

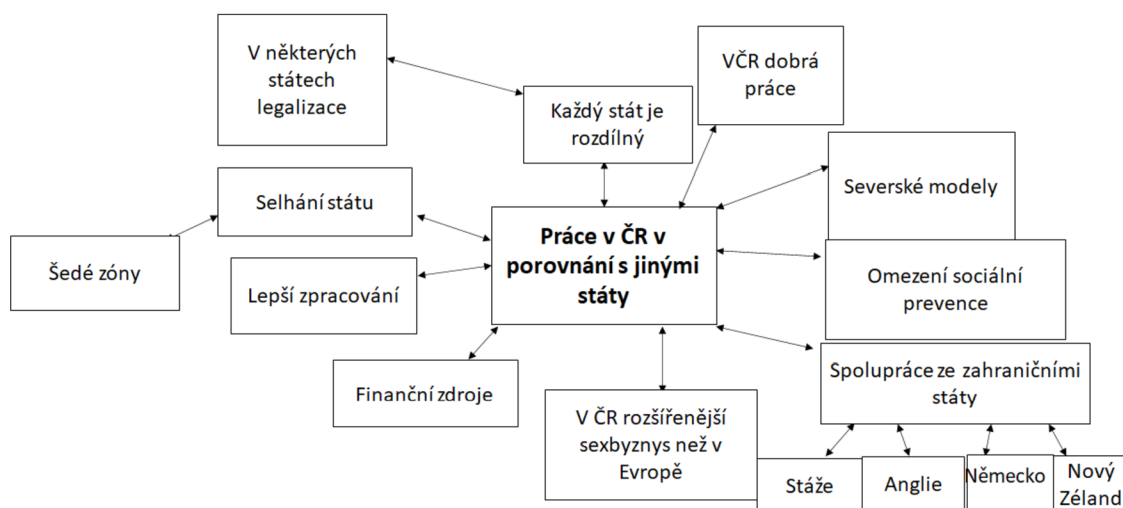


**Obrázek č. 9 – Práce s osobami poskytujícími sexuální služby v České republice**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Informant č. 5 vidí velkou rozdílnost mezi jednotlivými státy. „*V některých státech se to vůbec neřeší. Je tam nastavena jinak legislativa. Celá tato oblast se točí kolem věcí, které jsou skryté. Zahraniční zkušenosti však nemám žádné.*“ (IN 5) Ostatní

informanti se shodli na tom, že v České republice jsou tyto služby vykonávány dobře. U některých států spatřují podobnost. V některých státech se do sociálních služeb dostává více finančních zdrojů, tudíž mají služby více propracované a navázané. Informantka č. 4 je v kontaktu s německými s rakouskými organizacemi. K Německu se mi také vyjádřila informantka č. 3, která dodala: „*Když se podíváme na Německo, tak tam to má každý region jinak. Nelze tedy brát každý stát jako celek.*“ (IN 3) Informantka se ještě vyjádřila k Novému Zélandu, kde přijali dekriminální. „*Z odborného hlediska to mohu vnímat tak, že sexuální práce bude vnímána jako zaměstnání, ale nemám zpětnou vazbu od sexuálních pracovníků.*“ (IN 3) Podobně to vnímá i informantka č. 6 u severských států. Myslí si, že jejich pohled je nešikovný a vznikají tam právě šedé zóny.

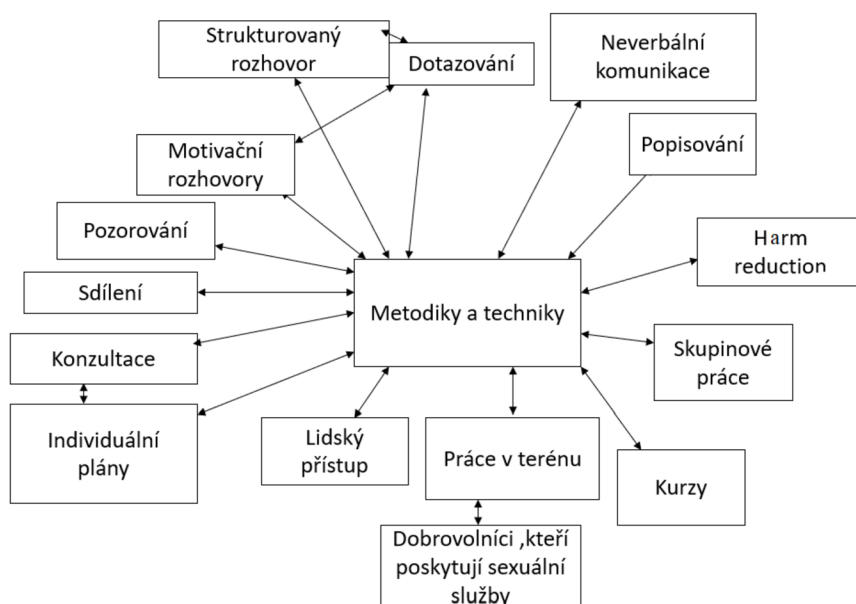


**Obrázek č. 10 – Práce v České republice v porovnání s jinými státy**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Při položení otázky: „*Jaké metodiky a techniky používáte při práci s osobami poskytujícími sexuální služby?*“ jsem ve všech odpovědích zaznamenala rozhovor a pozorování. U rozhovoru jsem se setkávala s motivačním a strukturovaným rozhovorem. U pozorování se soustředili na neverbální komunikaci. U informantky č. 2 používají intuitivní práci v terénu prostřednictvím jejich dobrovolnic z řad sexuálních pracovníků. U techniky mi informant č. 5 odpověděl: „*Každý si ji musí vycvičit v praxi. Je to část intuice a část zkušenost. Jedna věc je to, co se říká na*

*papíru, a pak ta druhá, která funguje v praxi. Klienti nejvíce ocení lidský přístup.“* (IN 5) S tím se shodovala odpověď informantky č. 4, která říká, že: *„Člověk už automaticky používá nějakou techniku, kterou už neumí ani popsat.“* (IN 4) Na vzestupu je také skupinová práce. V každém kraji probíhá v jiném prostředí. Někde se s ní setkáváme přímo na klubech, jinde v poradnách organizace. Skupinové práce jsou jednou za měsíc, vždy na vybrané téma.

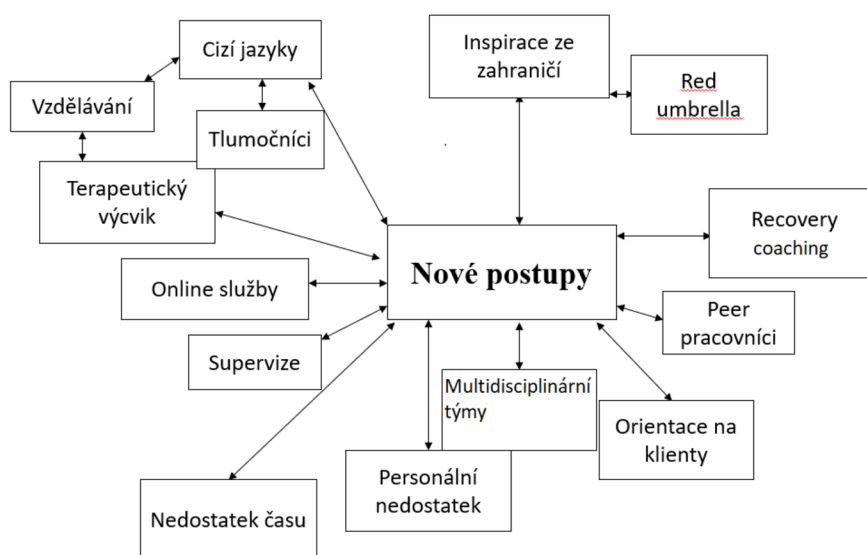


**Obrázek č. 11 – Metody a techniky**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Informantky č. 1 a 3 nemají příliš mnoho času na vyhledávání nových postupů. Více jak polovina informantů se shodla na tom, že se neustále vzdělávají ohledně cizích jazyků. Informantka č. 4 k tomu ještě dodala, že při práci s klienty mají možnost využít tlumočnicka. Cizí jazyky jsou také důležité při čerpání informací ze zahraničí. Informantka č. 3 nejvíce informací čerpá z Red umbrella. Jedná se o organizaci, která zastřešuje pracovníky, kteří pracují s danou sociální skupinou. Vidí v tom výhodu ve sdílení praxe. Každý sociální pracovník má také povinnost se vzdělávat. Dle informantky č. 4: *„I kdybychom se nechtěli vzdělávat, tak nás to v praxi donutí. Člověk se musí sebevzdělávat, zjišťovat si nové informace, ale nejen v rámci školení a kurzů, ale také od kolegyň.“* (IN 4) Informant č. 5 se k této otázce vyjádřil se slovy: *„Je otázka, jestli se ještě s něčím novým dá přijít. V naší organizaci*

*přemýšlíme, co je vhodné pro klienty. Vždy musíte vycházet z lidského přístupu.“*  
 (IN 5) Informantka č. 6 se také zaměřila na otázku peer pracovníků, multidisciplinárních týmů a důležitost recovery coachingu při nástupu sociálního pracovníka na pracoviště.



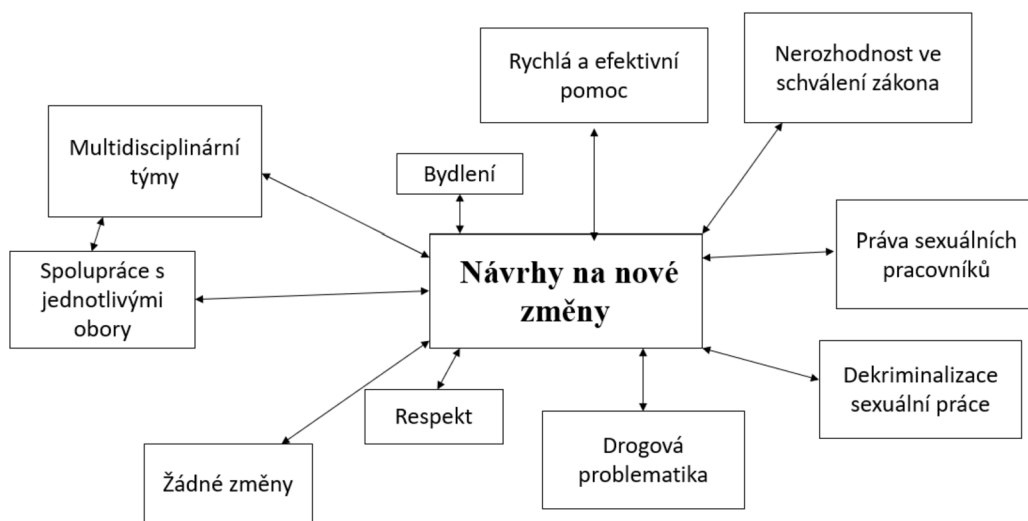
**Obrázek č. 12 – Nové postupy**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Celé znění této otázky bylo: „Došlo během vaší práce ke změně ohledně postupů, metody a technik, jak pracovat s osobami poskytujícími sexuální služby? Pokud ano, tak k jakým?“ Informanti č. 1, 2, 3 a 5 nezaznamenali žádné velké změny. U první respondentky je to způsobené tím, že je v organizaci pouze 1,5 roku. Informanti č. 2 a 5 se shodují v tom, že se rozšiřuje pouze okruh osob, se kterými spolupracují. Informantka č. 3 během své práce zaznamenala nárůst duševních onemocnění. Je to věc, na kterou se budou muset zaměřit, protože to přinese změnu do budoucna. Informantka č. 4 vidí velkou změnu pouze v GDPR, kdy jim přibyl papír se souhlasem, zpracování osobních údajů a uchování dat. Největší změny zaznamenala informantka č. 5: „Změnila se skupinová práce na individuální. Začaly se zaměstnávat zdravotní sestry. Změnil se i přístup ke klientkám a sociálním pracovníkům. Největší převrat spatřuji v tom, když vstoupil v platnost zákon o





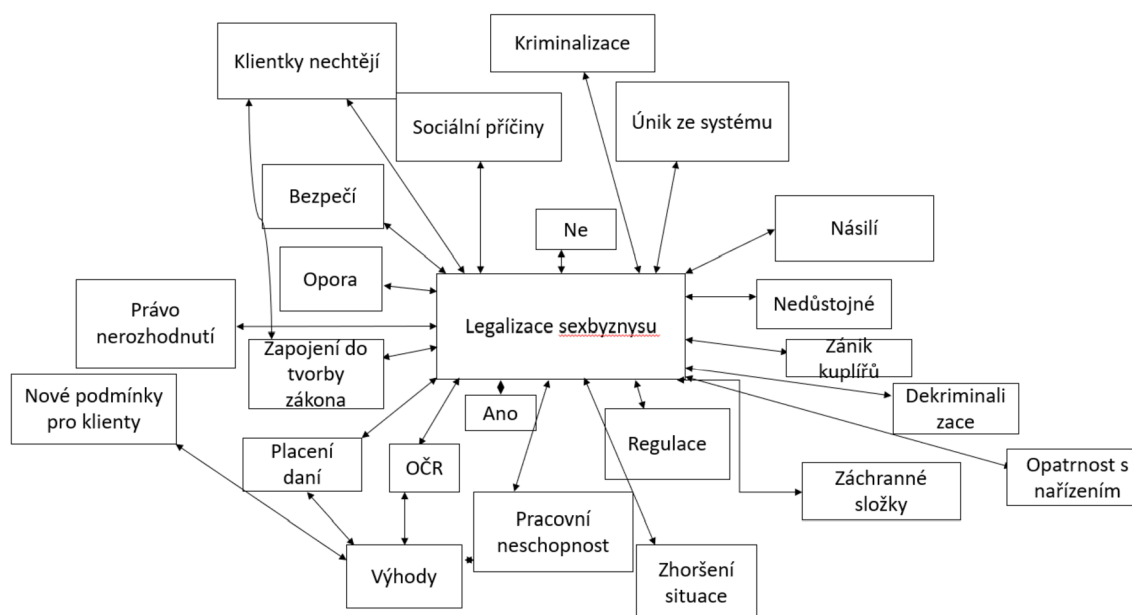


**Obrázek č. 14 - Návrhy na nové změny**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

Vyslovením otázky – „*Jaký je váš názor na legalizaci sexbyznysu?*“ se mi informanti rozdělili na dva tábory. Informanti č. 2 a 5 jsou proti legalizaci sexuální práce v České republice. Odůvodnění první informantky: „*Je nedůstojné legalizovat prostituci a až v druhé řadě řešit sociální příčiny. Stát má na prvním místě chránit své občany před sociální nouzí, ne jim vytvářet podmínky, aby nouzi řešili sexuální prací. Pro legalizaci budu až tehdy, pokud bude minimálně 20 % sexuálních pracovníků sociálně motivovaných.*“ (IN 2) Druhý informant k tomu dodal, že to nic dobrého nepřinese. „*Jak myslíte, že by to vypadalo? Někdo bude mít privát a napíše si tam, že poskytuje relaxační masáže. Sexuální pracovníce stejně nebudou chtít platit daně. Sexbyznys by se přesunul do šedé zóny.*“ (IN 5) Informantka č. 3 není přímo pro legalizaci sexbyznysu. Raději by se zaměřila na regulaci sexuální práce či dekriminlizaci. Říká, že: „*Zákon se nikdy nezavdělí všem. Máme klienty na klubech, privátech, pouliční scénu, ale také eskortní služby. Vždy tam bude někdo, kdo tímto zákonem propadne. V prvním případě bychom se měli podívat na záchranné složky, jak přistupují k této cílové skupině.*“ (IN 3) Informantky č. 4 a 6 se shodly na tom, že by chtěly, aby každá žena, která v sexbyznysu pracuje, měla možnost se k vytvoření zákona vyjádřit. Výhody

shledávají v tom, že by byla větší míra bezpečnosti, nové podmínky pro kluby, právo na OČR, půjčky či pracovní neschopnost. Na to bych navázala odpovědi informantky č. 3, která by se ráda vyjádřila k vyváření tohoto zákona. Informantka č. 4 se během covidu setkala s klientkou, která bydlela v České republice, ale pracovala v Rakousku. „*Sexuální služby měla registrované jako živnost, ale doma to nikdo neví. Během pandemie byla doma, ale brala kompenzace od státu.*“ (IN 4) Opačný názor má informantka č. 1, která je přesvědčená o tom, že sexuální práce by měla mít svůj vlastní zákon.

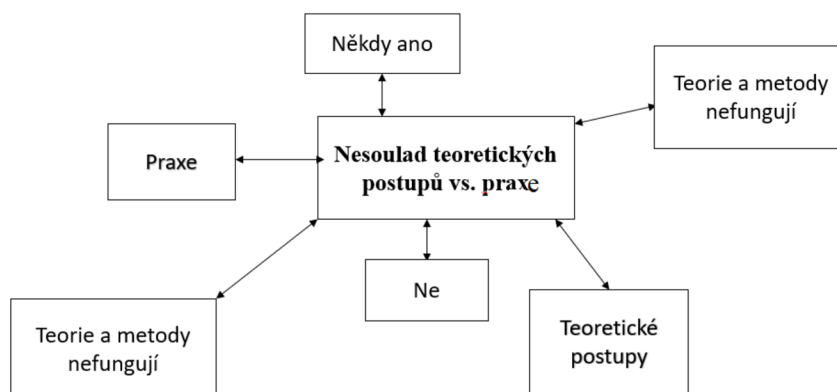


**Obrázek č. 15 – Legalizace sexbyznysu**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

V této otázce se respondenti neshodovali. Informanti č. 3 a 5 neshledávají konflikt mezi uplatňovanými teoretickými postupy a tím, jak skutečně jednat. Informantce č. 3. v této otázce velmi pomohla VOŠ, kde si dokázala propojit teorii s praxí. Na to bych navázala odpovědi respondentky č. 1, která říká: „*Praxe mi dala mnohem víc. Je to možná tím, že jsem hned po studiu odjela do zahraničí. Ostatní berou teorii jako inspiraci, se kterou dále pracují v praxi. Někdy však jednají podle jejich*

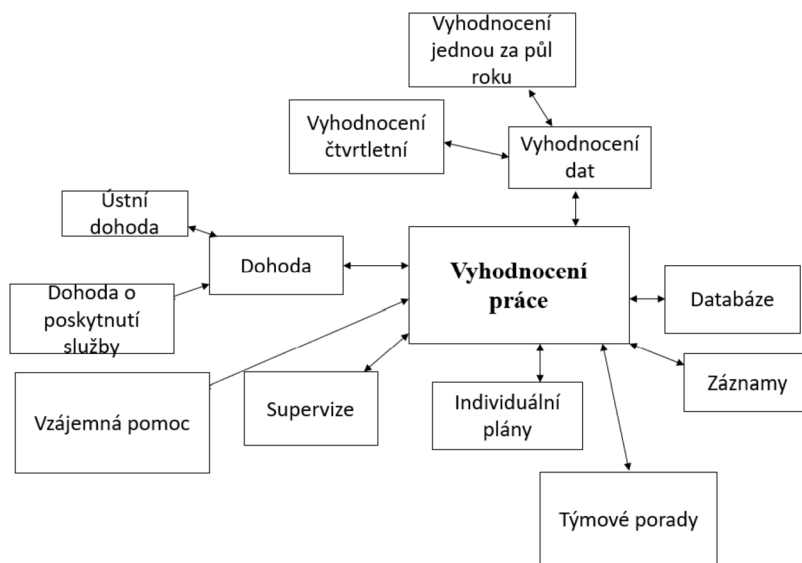
*lidského přístupu.*“ (IN 1) Informantka č. 4 dodala: „*Teorie a metody sociální práce jsou hezká věc, ale v praxi úplně nefungují.*“ (IN 4)



**Obrázek č. 16 – Nesoulad teoretických postupů vs. praxe**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

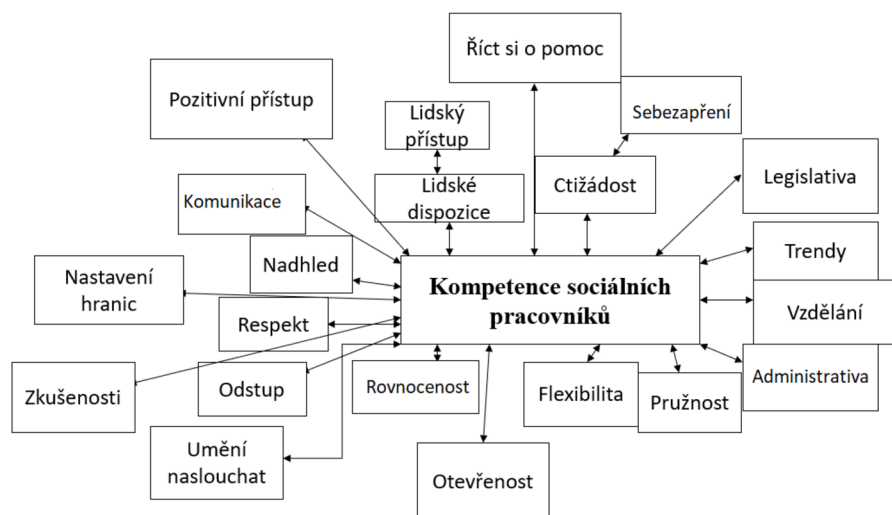
Všechny organizace si tvoří své vlastní individuální plány, které jsou krátkodobé nebo dlouhodobé. U krátkodobých se jedná o konkrétní zakázku, která se dá vyřešit v dané chvíli (např. rychlotesty). Krátkodobé zakázky jsou většinou formou ústní dohody. Dlouhodobé se sjednávají na 3–6 měsíců. Po uplynutí doby, na kterou je spolupráce sjednána, se vyhodnocuje. Sociální pracovníci v terénu vyplňují dohodu o poskytnutí služby, která má sociální i zdravotní část. Dohoda se zadává do databáze. Sociální pracovníci mají také týmové porady a supervize, na kterých si předávají zkušenosti a mohou si pomáhat.



**Obrázek č. 17 – Způsob vyhodnocení dat při práci s klienty**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

U všech informantů se opakoval respektující přístup, udržet si své vlastní hranice, být empatický a pružný. K pružnosti se váže to, že práce sociálního pracovníka obsahuje práci s klienty, ale také administrativu. Sociální pracovníci, kteří pracují s osobami poskytujícími sexuální služby, pracují i v noci a o víkendech. Všechny osoby pracující v sociálních službách se musely za poslední rok přizpůsobit novým věcem. Některým se jejich práce i změnila. U administrativní práce je důležitý přehled o informacích, orientace v základní legislativě i aktuálních trendech. Pro informantku č. 4 je důležité umění navázat kontakt s klientem, ale také s ostatními organizacemi. Sociální pracovníci by měli znát ve svém okolí jiné sociální i zdravotní služby. Pracovníci v sociálních službách by si uměli říct o pomoc, pokud si nevědí rady. V neposlední řadě bych dodala, že je důležitý pozitivní přístup k dané cílové skupině a schopnost chtít.



**Obrázek č. 18 – Kompetence sociálního pracovníka**

Zdroj: Vlastní zdroj, 2021

## 6 Diskuze

Bakalářská práce se zabývá vývojem sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu. Pro výzkum byla zvolena kvalitativní výzkumná strategie s metodou dotazování. Technika polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořilo šest informantů. Jednalo se o pět žen a jednoho muže. Jejich věkové rozpětí bylo od 27 do 45 let. Čtyři rozhovory probíhaly online formou. Se dvěma informanty jsem měla možnost osobního setkání přímo u nich v organizaci. Výzkumný soubor byl zvolen metodou snowball sampling. Pomocí otevřeného kódování jsem z rozhovorů vytvořila kódy, které jsem následně zařadila do kategorií. Z odpovědí mi vzniklo 18 kategorií. Každá kategorie obsahuje minimálně 6 kódů, nejvíce však 25.

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu. Pro výzkum byly vytvořeny 2 výzkumné otázky. Otázka č. 1: „*Jaký je vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu?*“ Otázka č. 2: „*Jaké přístupy sociální práce jsou uplatňovány při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu?*“

### **Výzkumná otázka č. 1: Jaký je vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu?**

Sociální práce se musí přizpůsobovat vývoji sexuální práce. Sociální práce se zaměřuje na sociální problémy ve společnosti a je uplatňována jak v teorii, tak v praxi (Malík Holasová, 2014). Malík Holasová (2014) charakterizuje sociální práci jako společenskovední disciplínu i oblast praktické činnosti, jejímž cílem je vysvětlování a řešení sociálních problémů. Sociální pracovníci považují sexuální pracovníky za své klienty (Mátel, 2019). Malinová in Matoušek (2015) říká, že po boomu prostituce u nás v době před koncem tisíciletí došlo k jejímu útlumu. Před 20 lety byla na vzestupu pouliční sexuální práce. V dnešní době je ukryta za dveřmi klubů, privátů. Pandemie covidu-19 poznamenala i poskytování sexuální práce. Kluby musely být oficiálně zavřeny a pracovníci své služby přesouvali do online prostředí. Pro sociální pracovníky to znamenalo komplikace v mapování sexuálních pracovníků. Sexuální pracovníci často inzerují své služby z několika vytvořených profilů. Sociální pracovníci jim v poradnách pomáhají s kontrolou obsahu na těchto internetových stránkách. Za posledních několik let přibyla sociálním pracovníkům administrativní práce. Shodují se na tom, že je to pro

ně někdy zdržující a potřebovali by mnohem více času na kontakt s klienty. Za poslední rok ROZKOŠ bez RIZIKA zřídila novou sociální službu, která se věnuje mužům, kteří pracují v sexbyznysu. Když se podíváme na sexbyznys ze zdravotní stránky, i zde nastala změna. Po otevření hranic v České republice hrozila větší nákaza HIV a byly zde velmi rozšířené nitrožilní drogy (Malinová, in Matoušek, 2015). Bohužel ani dnes nemoci nevymizely. Weiss et al. (2010) uvádí, že první zákonná norma k prevenci pohlavních nemocí byla přijata již v roce 1922. Dozvěděla jsem se, že nejrozšířenější nemocí mezi sexuálními pracovníky je syfilis a kapavka. Sexuální pracovníci se mohou nechat v organizacích nebo terénech zdarma otestovat. Pokud sexuální pracovníci zjistí, že jsou nakaženi, mají povinnost k hlášení (Weiss et al., 2010). I v testování jsem zaznamenala změnu. Dříve se na výsledky muselo čekat do druhého dne. Dnes používají sociální pracovníci rychlotesty. Sociální pracovníci se snaží bojovat i proti syfilis. Syfilis je infekční onemocnění, které postihuje různé orgány v těle (Weiss, et al., 2010). ROZKOŠ bez RIZIKA si dokázala zajistit bezplatnou injekci pro nakažené sexuální pracovníky. Bohužel zde nastává další překážka v tom, že nemají lékaře, který by to dané klientce aplikoval, protože jsou často bez zdravotního pojištění. Drogy bohužel ze světa sexbyznysu nevymizely. Dnes je skoro až pravidlo, že se v každém klubu pije alkohol. Sexuální pracovníci to mají dovoleno, ale nesmí to na nich být znát. Další rozšířenou drogou jsou nikotinové prostředky.

## **Výzkumná otázka č. 2: Jaké přístupy sociální práce jsou uplatňovány při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu?**

Každý sociální pracovník pracující v organizaci, která se věnuje osobám poskytujícím sexuální služby, má své individuální přístupy, ale také přístupy vymezené od organizace. Pokud se podíváme na přístupy, které jsem zmiňovala v teoretické části, tak jsem se ve výzkumu setkala nejvíce s harm reduction a terénní prací. Bednářová in Matoušek (2013) charakterizuje pouliční práci jako přesně vymezenou metodu sociální práce, kterou vykonávají specificky orientovaní sociální pracovníci. Sociální pracovníci vyrážejí každý týden do jednotlivých klubů za svými klienty nebo jen monitorují trasu. Terénní práce slouží především k pozorování, získávání nových informací o klientkách a jejich zaměstnavatelích. Sociální pracovníci, kteří se věnují osobám poskytujícím sexuální služby, mají převážně večerní nebo noční terény. Klienti jsou oslovováni ve svém přirozeném prostředí (Bednářová in Matoušek, 2013). Při terénu se setkáváme s Peer



pracovníky. Jedná se o pracovníky, kteří jsou z řad sexbyznysu, ale spolupracují s určitou organizací. Denní terény mají neohlášené nebo probíhají formou monitoringu trasy. V terénu, ale i poradně sociální pracovníci poskytují odborné poradenství (bezpečnější sex, pohlavně přenosné nemoci, dluhová problematika, ale i násilí). Hartl in Matoušek (2013) považuje u pomáhajících profesí poradenství jako všestrannou činnost, která spojuje několik lidí i organizací. Sociální pracovníci poskytují svým klientům informace o nárocích, službách i možnostech (Hartl in Matoušek, 2013). Ráda bych uvedla příklad z praxe, kdy sociální pracovníci předávají svým klientům kondomy a lubrikační gely v návaznosti na bezpečnější sex. Některé organizace jsou úzce ve spolupráci se zdravotními službami. Poskytují rychlotesty, ale i gynekologické vyšetření. Za poslední rok sociální pracovníci zaznamenali velký nárůst psychických problémů. Domnívají se, že to může být odrazem pandemie covidu -19, kde mnoho sexuálních pracovníků přišlo o práci. Někteří sexuální pracovníci byli nuceni z nedostatku finančních zdrojů, si vyhledat nové zaměstnání mimo obor. Malinová in Matoušek (2015) vysvětluje proces resocializace neboli odchod ze sexbyznysu jako typické cesty závisející na tom, co klientka sama od svého působení ve světě sexbyznysu očekává a jaké zdroje – v nejširším slova smyslu – má během odchodu ze sexbyznysu k dispozici. Některé organizace kladou důraz na recovery coaching při nástupu nového zaměstnance. S vývojem sexbyznysu se musela přizpůsobit i sociální práce. Dříve byla podporována skupinová práce, dnes klienti upřednostňují individuální. U skupinové práce sociální pracovníci vedou, podporují nebo vzdělávají celou skupinu (Havránková in Matoušek, 2013). Klienti si při skupině vyměňují své zkušenosti, vzájemně se podporují (Havránková in Matoušek, 2013). Výhoda individuální práce je, že sociální pracovník je tam pouze pro toho klienta. Sociální pracovníci si s klienty domlouvají individuální konzultace. Při spolupráci s klienty je důležitá verbální i neverbální komunikace. Sociální pracovníci se shodují, že pozorování mnohdy prozradí mnohem více informací. Práce sociálního pracovníka je mnohdy velmi náročná. Z tohoto důvodu jsou důležité týmové porady a supervize. Koláčková in Matoušek (2013) charakterizuje supervizi jako celoživotní formu učení zaměřenou na rozvoj profesionálních dovedností a kompetencí supervidovaných, při níž je kladen důraz na aktivaci jejich vlastního potenciálu v bezpečném a tvořivém prostředí.

## 7 Závěr

V bakalářské práci jsem se věnovala tématu „*Vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu.*“ Cílem této práce bylo zmapovat vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu. K dosažení cíle jsem zvolila dvě výzkumné otázky: „*Jaký je vývoj sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu?*“ a „*Jaké přístupy sociální práce jsou uplatňovány při práci s osobami pracujícími v sexbyznysu?*“ Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. V té první je obsažena teoretická část, ve které jsem se věnovala charakteristice sexbyznysu. Nejčastější otázka, která je se sexbyznysem spojena, je jeho legislativa a s ní přicházející rizika sexuální práce. Dále jsem se v teoretické části zaměřila na jednotlivé organizace, které se sexuální prací zabývají. V rámci praktické části jsem měla možnost se do dvou organizací podívat. Výzkum, který jsem v rámci praktické části dělala, zahrnuje rozhovory se šesti respondenty. Po dokončení rozhovorů jsem vytvořila kódy, které jsem zařadila do jednotlivých kategorií. Výsledky mého výzkumu jsou ovlivněny jednotlivými odpověďmi od komunikačních partnerů. S respondenty se mi spolupracovalo velmi dobře. Někteří na mé otázky odpovídali velmi rozsáhlé. V některých tématech byla jasně viditelná shoda, jindy se respondenti rozcházel.

Díky výborné spolupráci s informanty na zmapování vývoje sociální práce s osobami pracujícími v sexbyznysu byl splněn cíl bakalářské práce. Všichni informanti se shodli na tom, že organizace věnující se sexuální práci jsou velmi důležité. Největší vývoj v České republice zaznamenali v roce 2006, kdy byl schválen zákon o sociálních službách. Respondenti se také shodli na tom, že roky 2020/2021 přinesly velké změny v souvislosti s pandemií covidu-19. Kluby zůstaly zavřené a sexuální pracovnice buď ze sexbyznysu úplně odcházely pro nedostatek financí, nebo se přesunuly na online platformu. Pro sociální pracovníky je online forma náročnější v mapování sexuálních pracovníků. Provedený výzkum mi umožnil odpovědět na obě výzkumné otázky. Současně však ukázal řadu otevřených otázek a problémů spojených se sexbyznysem čekajících na své vyřešení. Mezi ně bezesporu patří otázka případné dekriminace sexbyznysu a zejména pak otázka jeho legalizace. I z odpovědí informantů lze přitom odvodit rozpolcenost názorů společnosti na jejich řešení. Byť jejich vyřešení je otázkou především politickou, neméně významné jsou pro společnost i závěry odborníků zabírajících se touto problematikou. Jsem tak přesvědčena o tom, že problematika sexbyznysu a otázky s ním

spojené jsou vhodnými tématy pro další výzkum v rámci bakalářských a diplomových prací.

## 8 Seznam použitých zdrojů

1. ARCIDIECÉZNÍ CHARITA PRAHA © 2021. *Sociální služby* [online]. Arcidiecézní charita Praha [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://praha.charita.cz>
2. BANGCHENG, Liu. Evidence of public service motivation of social workers in China. *International Review of Administrative Sciences*, 2009, 75.2: 349-366.
3. BAUM, D., 2014. *Výzkumné metody v sociální práci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě. ISBN 978-80-7464-390-3.
4. BEDNÁŘOVÁ, Z., 2013. Streetwork, In: *Metody a řízení sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
5. BĚLÍK, V., SVOBODA HOFERKOVÁ, S., KRAUS, B., 2017. *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0599-1.
6. BRUCKERT, C., HANNEM, S., 2013. Rethinking the Prostitution Debates: Transcending Structural Stigma in Systemic Responses to Sex Work. *Canadian Journal of Law and Society*. 28(1), 43-63, DOI: 10.1017/CLS.2012.2.
7. BUNDERSMINISTERIUM DER JUSTIT UND FÜR VERBRAUCHERSCHUTZ, © 2021. *Abschlussbericht der Reformkommission zum Sexualstrafrecht* [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: [https://www.bmfv.de/SharedDocs/Downloads/DE/Service/StudienUntersuchung/enFachbuecher/Abschlussbericht\\_Reformkommission\\_Sexualstrafrecht.html](https://www.bmfv.de/SharedDocs/Downloads/DE/Service/StudienUntersuchung/enFachbuecher/Abschlussbericht_Reformkommission_Sexualstrafrecht.html).
8. CONNELLY, Laura; SANDERS, Teela. *Word count*: 2,933.
9. DANNA, D., 2013. *Report on prostitution laws in the European Union*. Milán, Univerzita v Miláně, Katedra společenských a politických věd.
10. DVOŘÁKOVÁ, P., © 2020. *Legalizace činí prostituci bezpečnější, ženy v sexbyznysu ale trpí dál* [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://denikreferendum.cz/clanek/32003-legalizace-cini-prostituci-bezpecnejsi-zeny-v-sexbyznysu-ale-trpi-dal>
11. ELICHOVÁ, M., 2017. *Sociální práce*. Pardubice: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-271-0080-4.
12. FARLEY, M., . © 2021. *Very inconvenient truths: sex buyers, sexual coercion, and prostitution – harm – denial* [online]. Logos International Foundation [cit. 2021-04-06] Dostupné z: <http://logosjournal.com/2016/farley-2/>.
13. FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000, 256 s. ISBN 80-7178-367-6.
14. GŘIVNA, T., 2014. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-614-3
15. HARTL, P., 2013. Poradenství, In: *Metody a řízení sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
16. HAVRÁNEK, D., 2007. *ÚS uvolnil obcím ruce pro zákaz prostituce. Právní zpravodaj*. Praha: C.H. Beck, roč. 8, č. 5. ISSN 1212.8694
17. HAVRÁNKOVÁ, O., 2013. Skupinová práce, In: *Metody a řízení sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.

18. HOLANOVÁ, K et. al., 2007. *Instruktažní manuál pro sociální a terénní pracovníky: Obchod s lidmi v ČR* [online]. Praha: Confirma [cit. 2021-04-06]. Dostupné z:<https://www.mvcr.cz>
19. KAJANOVÁ, A., MUTLOVÁ, M., 2012. *Prostituce jako profese (pohled žen pracujících v sexbyznysu)*. Kontakt. 14(2), 171-176. doi:10.32.725/kont.2012.019
20. KNYTL, M., KVASNIČKOVÁ, E. eds, 2020 *Studentská Socialia 2020: Ohrožující a nenormální lidské chování*. Hradec Králové: Gaudeamus,. 290 s. ISBN 978-80-7435-800-5.
21. KOLÁČKOVÁ, J., 2013. Supervize, In: *Metody a řízení sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
22. KUTÁLKOVÁ, P., MALINOVÁ, H., POLÁKOVÁ, J., ŠÍDOVÁ, L., LOSENICKÝ, I., 2016. *Tak tohle ne! Analýza v sexbyznysu a jeho řešení*. Brno: Rozkoš bez rizika. 196 s. ISBN 978-80-260-9628-3.
23. LA STRADA, o. p. s. © 2015. *Sociální práce* [online]. LaStrada Česká republika o. p. s. [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.strada.cz/cz>
24. LEVENSON, J., 2017. Trauma-informed social work practice. Social Work. 62.2: 105-113.
25. MAHMOUD, Ali B., et al., 2020. The reincarnation of work motivation: Millennials vs older generations. International Sociology. 35.4: 393-414.
26. MALÍK HOLASOVÁ, V, 2014. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada,. ISBN 978-80-247-4315-8.
27. MALINOVÁ, H., 2015. Sociální práce v praxi. Specifika různých cílových skupin a práce s nimi. In: MATOUŠEK, O. a kol. (Eds). *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-818-0
28. MALINOVÁ, H., HUSTOPECKÝ, J. © 2021. *O nás, ale s námi, aneb, Co si myslí sexuální pracovníci o Návrhu Zákona o regulaci prostituce*. [online]. Rozkoš bez rizika [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/category/publikace-a-jine/page/3/>.
29. MÁTEL, A., 2019. Teorie sociální práce I: sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2220-2.
30. MATOUŠEK O., KODYMOVÁ P., KOLÁČOVÁ J., 2010. *Sociální práce v praxi*. 2. vydání. Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-7367-818-0.
31. MATOUŠEK, O, 2008. *Metody a řízení sociální práce*. 2. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.
32. MATOUŠEK, O, 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.
33. MVČR, 2020. *Prostituce a obecně závazné vyhlášky obcí* [online]. MVČR. [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/prostituce-a-obecne-zavazne-vyhlasky-obci.aspx>
34. NORTHPOINT INTERNATIONAL, LTD © 2021. *Prostitution in Hotels – Guest Service or Organized Crime?* [cit. 2021-06-08]. Dostupné z:

- <https://northpointinternational.com/blog/prostitution-in-hotels-guest-service-or-organized-crime/>
35. ONDRÁŠEK S., KAJANOVÁ A., 2017. „It is such a very free job.“ Selected aspects of the lifestyle of women in the private sex business. *Kontak*. 19(1): e67-e72.  
ISSN 1804-7122
  36. ONDRÁŠEK, S., KAJANOVÁ, A., ŘÍMNAČOVÁ, Z., 2017. Women in private sex business from the perspective of relationship level. *Journal of Exceptional People*. 2(11), 73-81. ISSN 1805-4986.
  37. POLÁKOVÁ, J., KUTÁLKOVÁ P., 2016. *Jde to i jinak! Analýza vztahů sexuální práce zákonů a policie*. Rozkoš bez Rizika. ISBN 978-80-270-0535-2.
  38. PROJEKT ŠANCE, o. s. © 2021. *Kdo jsme* [online]. Praha [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://www.sance.info/?go=kdojsme&id=1>
  39. PRŮCHA, J., VETEŠKA J., 2014. *Andragogický slovník*. 2. vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4748-4.
  40. REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3006-6.
  41. ROZKOŠ BEZ RIZIKA © 2021. *Pro sexuální pracovnice* [online]. Rozkoš bez rizika [cit. 2021-04-06]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/co-nabizime/>
  42. ROZKOŠ BEZ RIZIKA © 2021. *Výroční zpráva 2019* [online]. Rozkoš bez rizika [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/file/vyrocní-zpráva-cinnosti-za-rok-2019/>
  43. ROZKOŠ BEZ RIZIKA z.s., © 2018. *Co všechno ženy svádí na scestí prostitute* [online]. [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/co-vsechno-zeny-svadi-na-scesti-prostitute/>
  44. ROZKOŠ BEZ RIZIKA, z. s., © 2014. *S tebou ne! Aneb Prevence násilí na ženách v sexbyznysi*. [cit. 2021-02-27] Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/s-tebou-ne-aneb-prevence-nasilí-na-zenach-v-sexbyznysi/>
  45. ROZKOŠ BEZ RIZIKA, z.s., © 2021. *Etický kodex ROZKOŠ bez RIZIKA, z. s.* [online]. [cit. 2021-05-12]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/eticky-kodex-pracovnic-a-pracovníku-organizace-rozkos-bez-rizika-z-s/>
  46. SEVERSKÉ LISTY, © 2021. *Švédové musejí za prostitutkami do Dánska*. [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://www.severskelisty.cz/udalost/uda0077.php>
  47. ŠÍDOVÁ, L., POLÁKOVÁ, J., MALINOVÁ, H. (Eds) 2013. *Ze sexbyznysu na trh práce? Přenos znalostí v oblasti legálního uchopení prostitute a jeho dopad na trh práce*. Praha: Rozkoš bez rizika. 195 s. ISBN 978-80-260-4963-0.
  48. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6.
  49. URBAN, D. et. al., 2018. *Specifika sociální práce při práci s vybranými cílovými skupinami*. 1. vydání. Praha NLN, Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7422-637-3.
  50. VANÍČKOVÁ, E., 2007. *Dětská prostitute*. 2. doplněné vydání. Praha: Grada. 141 s. ISBN 978-80-247-2218-4.

51. WEISS, P. 2010. *Sexuologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2492-8.
52. WEISS, P., 2001. *Sexuální chování v ČR - situace a trendy*. Praha: Portál, ISBN 80-7178-558-X.
53. WEITZER, R., © 2021. *Legal Prostitution Systems in Europe*. [cit. 2021-06-08]. Dostupné z: [https://www.researchgate.net/publication/318423312\\_Legal\\_Prostitution\\_Systems\\_in\\_Europe\\_2nd\\_edition\\_2021](https://www.researchgate.net/publication/318423312_Legal_Prostitution_Systems_in_Europe_2nd_edition_2021)
54. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní řízení), 2000. [online]. [cit. 2020-04-28]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 38/2000. s. 1738-1764. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
55. Zákonč.40/2009Sb., trestní zákoník, 2009. [online]. [cit. 2020-04-28]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 11/2009. s. 354-461. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
56. Zákonč.455/1991Sb., o živnostenském podnikání, 1991. [online]. [cit. 2020-04-28]. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 87. s. 2122-2160. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

## 9 Seznam schémat

Obrázek č. 1 – Základní informace o informantech

Obrázek č. 2 – Motivace k výkonu této práce

Obrázek č. 3 – Podmínky organizace

Obrázek č. 4 – První setkání s osobami poskytujícími sexuální služby

Obrázek č. 5 – Čas strávený s klienty

Obrázek č. 6 – Průběh setkání s osobami poskytujícími sexuální služby

Obrázek č. 7 – Nejčastější zakázky

Obrázek č. 8 – Ukončení schůzky v průběhu setkání

Obrázek č. 9 – Obtížnost práce sociálního pracovníka

Obrázek č. 10 – Práce s osobami poskytujícími sexuální služby

Obrázek č. 11 – Práce v České republice v porovnání s jinými státy

Obrázek č. 12 – Metodiky a techniky

Obrázek č. 13 – Nové postupy

Obrázek č. 14 – Změny postupů

Obrázek č. 15 – Návrhy na nové změny

Obrázek č. 16 – Legalizace sexbyznysu

Obrázek č. 17 – Teoretické postupy vs. praxe

Obrázek č. 18 – Způsob vyhodnocení dat při práci s klienty

Obrázek č. 19 – Kompetence sociálního pracovníka



## **10 Přílohy**

Příloha č. 1 – Otázky k rozhovoru

Příloha č. 2 – Seznam kategorií a kódů

Příloha č. 3 – Příklad rozhovoru

## **Příloha č. 1 – Otázky k rozhovoru**

### Identifikační otázky:

1. Můžete mi sdělit věk a vzdělání?
2. Jak dlouho se věnujete práci s osobami poskytujícími sexuální služby?
3. Jak jste se k této práci dostal/a?
4. Co vás zaujalo nebo motivovalo začít tuto práci vykonávat?
5. Vyžadovala od vás organizace, ve které pracujete, některé zvláštní podmínky z hlediska práce s klienty? Pokud ano, jaké?

### Otázky k rozhovoru

1. Jaké to bylo, když jste se poprvé setkala s osobami poskytujícími sexuální služby?
2. Jak často se s klientkami vidíte?
3. Jak probíhají vaše setkání?
4. Jaké zakázky řešíte nejčastěji?
5. Musel/a jste někdy schůzku ukončit v průběhu? Pokud ano, z jakého důvodu?
6. Co je podle vás na vaší práci obtížné?
7. Jak byste zhodnotil/a práci s osobami poskytujícími sexuální služby v České republice?
8. Jak byste zhodnotil/a práci v České republice v porovnání s jinými státy?
9. Jaké metodiky a techniky používáte při práci s osobami poskytujícími sexuální služby?
10. Vyhledáváte aktivně nové postupy při práci s osobami poskytujícími sexuální služby?
11. Došlo během vaší práce ke změně ohledně postupů, metody a technik, jak pracovat s osobami poskytujícími sexuální služby? Pokud ano, tak k jakým?
12. Mělo by podle vašeho názoru k nějaké změně dojít? Pokud ano, k jaké?
13. Jaký je váš názor na legalizaci sexbyznysu?
14. Pociťujete ve své praxi konflikt mezi uplatňováním teoretických postupů a tím, jak skutečně jednat?
15. Jakým způsobem vyhodnocujete práci s klienty?
16. Jaké jsou podle vás nezbytné kompetence sociálního pracovníka pro práci s touto cílovou skupinou?

17. Napadá vás ještě něco, o čem jsme nehovořili? Chtěl/a byste ještě něco dodat k našemu rozhovoru?

## **Příloha č. 2 – Seznam kategorií a kódů**

### **1. Kategorie – Motivace výkonu této práce**

Kódy: pomoc druhým, výzva, práce sociálního pracovníka, tým pracovníků, pracovní doba, flexibilita, cílová skupina, LGBT komunita, peníze, nové zkušenosti, hrdost na cílovou skupinu

### **2. Kategorie – Podmínky organizace**

Kódy: vzdělání, respektující přístup, splnění adaptačního plánu, aktivní řidič skupiny B, anonymita, zájem o cílovou skupinu

### **3. Kategorie – První setkání s osobami poskytujícími sexuální služby**

Kódy: schůzka v terénu, obtížná komunikace, odvázení se od teorie, přístup bez předsudků, cizinky, jazyková bariéra, náročné předávání informací, první setkání v rámci praxe, očekávání, strach, polekání, noční klub, nahé klientky, pochybnosti

### **4. Kategorie – Čas stravený s klienty**

Kódy: každý den, 4x za týden, jednotlivé oblasti – 1x za tři týdny, poradna – 1x za měsíc, 1x za týden, 2 x za měsíc, online forma – každý den, málo

### **5. Kategorie – Průběh setkání s osobami poskytujícími sexuální služby**

Kódy: dobrovolnice, které poskytují sexuální služby, online komunikace, večerní/noční terény, zdravotní poradenství, krátké i dlouhé intervence, klienti – muži i ženy, dermatovenerologické služby, mobilní sanita, spolupráce s jinými organizacemi, neohlášené terény, individuální konzultace, podporování klientů, různé zakázky, doprovodné služby, kvalitní kontakt, důvěra, nežádoucí odbornost

### **6. Kategorie – Nejčastější zakázky**

Kódy: dluhová problematika, zdravotní problematika, doprovodné služby, násilí, zajištění bydlení, prevence, covid, podpora klientů, bezpečnější sex, poradenstvé služby, finanční situace, zaměstnání, péče o děti, dvojí život, testování, odchod ze sexbyznysu, vydírání od zákazníků, psychická podpora, mění se, rakovina

děložního čípku, nádorové onemocnění prsu, pohlavní choroby, podprahové zakázky, pracovní doba

**7. Kategorie – Ukončení schůzky v průběhu setkání**

Kódy: málem jednou z důvodu agresivity; z naší strany ne, ale jednou nám klientka zkolabovala; ne; ano, z důvodu psychiatrické klientky; ano; drogy; agresivita; sledování od klientky

**8. Kategorie – Obtížnost práce sociálního pracovníka**

Kódy: osudy klientů, selhání klientů, není obtížná, práce v noci, nepropadnout emocím, předsudky, spravedlivý přístup, překračování hranic, udržení si hranic, cizí jazyky, být empatický, psychická náročnost, strach ze selhání, být vrbou, sexistické vtipy, sociální pracovníce = sexuální pracovníce, vliv na rodinu, finance, nedostatek sociálních pracovníků

**9. Kategorie – Práce s osobami poskytujícími sexuální služby v České republice**

Kódy: zájem o problematiku, profesionalita, není důležité finanční ohodnocení, spor mezi jednotlivými organizacemi, každá organizace má jiný názor, reálný pohled na tuto scénu, rizikovější nemoci, než je covid, financování organizace – 300 000Kč, pružná práce, řešení aktuálních problémů, sdílené terény, žádné nedostatky, spolupráce, Domažlická JANA, Ulice Plzeň, KARO e. V., svépomocné skupiny, šedá místa, dobrovolníci, negativní pohled společnosti, oběti společnosti, systému nebo vlastního života, respektování práce, individuální přístup, pachatelky trestných činů

**10. Kategorie – Práce v České republice v porovnání s jinými státy**

Kódy: Anglie, v některých státech legalizace, lepší zpracování, finanční zdroje, Německo, Nový Zéland, selhání státu, V České republice rozšířenější sexbyznys než v Evropě, omezené sociální prevence, spolupráce se zahraničními státy, stáže, každý stát je rozdílný, šedé zóny, v České republice dobrá práce, severské modely

**11. Kategorie – Metodiky a techniky**

Kódy: strukturovaný rozhovor, dotazování, lidský přístup, pozorování, neverbální komunikace, popisování, motivační rozhovor, kurzy, práce v terénu, dobrovolnice, které poskytují sexuální služby, konzultace, sdílení, individuální plány, skupinová práce, harm reduction

**12. Kategorie – Nové postupy**

Kódy: snaha, nedostatek času, inspirace ze zahraničí, personální nedostatek,

vzdělávání, Red umbrella, online služby, supervize, cizí jazyky, orientace na klienty, tlumočnické, peer pracovníci, recovery coaching, terapeutický výcvik, multidisciplinární týmy

### **13. Kategorie – Změny postupů**

Kódy: informace, zkušenosti, GDPR, rozšíření okruhu osob, kontakty na ministerstvu vnitra, rozšiřování online služeb, rozšíření duševního onemocnění, žádné změny, ano, přechod ze skupinové práce na individuální, zákon o sociálních službách, zdravotní sestry, rozvoj ROZKOŠE bez RIZIKA, covid, přístup ke klientkám

### **14. Kategorie – Návrhy na nové změny**

Kódy: dekriminizace sexuální práce, práva sexuálních pracovníků, bydlení, drogová problematika, žádné změny, nerozhodnost ve schválení zákona, změny ohledně covidu, multidisciplinární týmy, spolupráce s jednotlivými obory, rychlá a efektivní pomoc, respekt

### **15. Kategorie – Legalizace sexbyznysu**

Kódy: ne, únik ze systému, placení daní, zhoršení situace, klientky nechtějí, výhody, nedůstojné, právo na rozhodnutí, opatrnost k nařízení, pracovněprávní vztah, opora, bezpečí, zánik kuplířů, nové podmínky pro kluby, OČR, půjčky, pracovní neschopnost, pracovní příčiny, ano, kriminalizace, regulace, dekriminizace, násilí, záchranné složky, zapojení do tvorby zákona

### **16. Kategorie – Teoretické postupy vs. praxe**

Kódy: praxe, soulad teorie s praxí, teoretické postupy, teorie a metody nefungují, ne, někdy ano

### **17. Kategorie – Způsob vyhodnocení dat při práci s klienty**

Kódy: individuální plány, ústní dohoda, vyhodnocení čtvrtletní, vyhodnocení jednou za půl roku, dohoda o poskytnutí služby, databáze, vyhodnocení dat, záznamy, týmové porady, vzájemná pomoc, dohoda, supervize

### **18. Kategorie – Kompetence sociálního pracovníka**

Kódy: vzdělání, flexibilita, respekt, komunikace, legislativa, trendy, empatie, odstup, zkušenosti, otevřenost, rovnocennost, pružnost, administrativa, nadhled, lidský přístup, pozitivní přístup, vnitřní předpoklady, tížádost, nastavení hranic, umění naslouchat, říct si o pomoc, sebezapření, lidské dispozice

### **Příloha č. 3 – Příklad rozhovoru**

#### **Rozhovor č. 6**

Ráda bych vás poprosila o anonymní rozhovor, který se uskuteční tehdy, pokud s ním budete souhlasit a budete též souhlasit s jeho zvukovým záznamem na diktafon pro účel jeho přepisu. Rozhovor bude nahráván pouze pro účely zpracování bakalářské práce.

Respondent č. 6: „Souhlasím.“

**1. Můžete mi sdělit věk a vzdělání?**

Respondent: „38 let; VOŠ Sociální práce, bakalář – Speciální pedagogika.“

**2. Jak dlouho se věnujete práci s osobami poskytujícími sexuální služby?**

Respondent: „15 let.“

**3. Jak jste se k této práci dostala?**

Respondent: „Když jsem studovala na VOŠ, tak jsem pracovala v nonstopu. Obsluhovala jsem automaty. Chodili tam muži od policie na pivo. Jednou měli seminář, kde byli i muži z hospodářské kriminálky. Vystupovala tam ROZKOŠ bez RIZIKA, která se zmínila o tom, že shání někoho v Jihočeském kraji. Muži, kteří chodili do baru, mi přinesli telefonní číslo s tím, že tam mám zavolat. Po rozhovoru s vedoucí pracovnící jsem jela do Prahy a od té doby jsem tady.“

**4. Co vás zaujalo nebo motivovalo začít tuto práci vykonávat?**

Respondent: „Peníze, potřebovala jsem dostudovat. Brala jsem to jako brigádu v oboru. Nastupovala jsem s tím, že to pro mě bylo zajímavé. Byla jsem pyšná na to, že pracuji s touto cílovou skupinou.“

**5. Vyžadovala od vás organizace, ve které pracujete, některé zvláštní podmínky z hlediska práce s klienty? Pokud ano, jaké?**

Respondent: „Vzdělání, splnění adaptačního plánu, zdravotní minimum, znalost obchodu s lidmi a vykořisťování, adiktologické a dluhové minimum.“

**6. Jaké to bylo, když jste se poprvé setkala s osobami poskytujícími sexuální služby?**

Respondent: „Byla jsem polekaná. První terény jsem jela v Praze. Vlezli jsme do

obrovského nočního klubu, kde se nacházela šatna se skříňkami. Přišly tam úplně nahé holky. Nevěděla jsem, kam mám koukat. Jedna slečna hned začala, že si nechala udělat nová prsa a ať si na ně sáhnu. Nevěděla jsem, jestli to můžu udělat, nebo ne. Nevěděla jsem, jestli zvládnou ty hranice, intimitu a nárok žen. Člověk neuměl říct ne.“

**7. Jak často se s klientkami vidíte?**

Respondent: „Já už málo. Jak jsem ve vedení, tak ta práce je převážně o intervizích s holkami, co tady mám. Občas si jedu do terénu odpočinout.“

**8. Jak probíhají vaše setkání?**

Respondent: „Je to různé. Potkáte tam kohokoliv. Práce je hodně postavena na kvalitním kontaktu. První kontakt musí vypadat tak, že si žena musí říct, že s námi chce mluvit. Pocit důvěry. My jsme tam pro ně proto, aby si řekly, co potřebují, a uměly si říct o pomoc. Často si myslím, že po nás ženy odbornost ani nechtějí.“

**9. Jaké zakázky řešíte nejčastěji?**

Respondent: „Mění se to. Téma zdraví. Nejčastěji otázka testování (pohlavní choroby, rakovina děložního čípku, nádorové onemocnění prsu). Podprahová zakázka – mluvit s někým z venku (řešení zákazníků). Z rozhovorů vyplývají určité věci (jestli má dluhy, má na nájem, jestli jí práce vyhovuje ohledně pracovní doby).“

**10. Musela jste někdy schůzku ukončit v průběhu? Pokud ano, z jakého důvodu?**

Respondent: „Ano, když byla žena pod vlivem drog. Nebyla jsem si jistá, jestli žena rozumí, co děláme. Agresivní klientky. Sledování od klientky.“

**11. Co je podle vás na vaší práci obtížné?**

Respondent: „Někteří lidé mají pocit, že vám můžou říkat všechno. Překračování hranic směrem k nám. Někteří si myslí, že zvládneme mnohem více sexistických vtipů. Lidé si dále myslí, že jsme sexuální pracovnice. Někdy je to náročné směrem k rodině. Nedostatek sponzorských věcí. Nejsou sociální pracovníci.“

**12. Jak byste hodnotila práci s osobami poskytujícími sexuální služby v České republice?**

Respondent: „Dělí se to na organizaci nebo na metody a způsob práce s nimi, podle toho, jak organizace na tuto cílovku pohlíží. Záleží, jestli k nim přistupujeme jako k obětem společnosti, systému, vlastního života, respektujeme jejich práci, nebo jestli je vidíme jako pachatelky trestných činů. Záleží, před kým klienti stojí. Organizace respektují jejich přístup. Individuální přístup u každé klientky.“

**13. Jak byste hodnotila práci v České republice v porovnání s jinými státy?**

Respondent: „Jsme na tom dobře. Severeské modely mají nešikovný pohled, protože ženy se vždy stejně schovávají a vznikají tak šedé zóny.“

**14. Jaké metodiky a techniky používáte při práci s osobami poskytujícími sexuální služby?**

Respondent: „Individuální práce. Individuální, motivační rozhovory. Reakce na změny žen. Metody a techniky harm reduction.“

**15. Vyhledáváte aktivně nové postupy při práci s osobami poskytujícími sexuální služby?**

Respondent: „Do jaké míry by tam měli být peer pracovníci. Recovery coaching, kteří nastupují do organizací. Vzdělání lidí, kteří budou v organizaci pracovat. Terapeutický výcvik u sociálních pracovníků. Multidisciplinární týmy.“

**16. Došlo během vaší práce ke změně ohledně postupů, metody a technik, jak pracovat s osobami poskytujícími sexuální služby? Pokud ano, tak k jakým?**

Respondent: Ano. Změna ze skupinové práce na individuální. Vstoupil platnost zákon o sociálních službách, který s tím opravdu zamával. Zaměstnáváme zdravotní sestry. Rozvoj Rozkoše v tom, že budeme respektovat jejich práci. Vyvíjí se obor. Změna v době covidu. Změna v přístupu ke klientkám, k sociálním pracovnícím.“

**17. Mělo by podle vašeho názoru k nějaké změně dojít? Pokud ano, k jaké?**

Respondent: „Multidisciplinární týmy. Nesoupeření mezi jednotlivými obory. Rychlá a efektivní pomoc klientům. Větší míra respektu.“

**18. Jaký je Váš názor na legalizaci sexbyznysu?**

Respondent: „Sama za sebe jsem pro, ale chtěla bych, aby každá žena měla právo se rozhodnout. Jsem více opatrná v nařízení, protože bude mnoho žen, které budou pracovat načerno. Ženy mají pracovněprávní vztah. Opora v tom, když se jim něco stane. Právo na OČR, půjčky, pracovní neschopnost. Existuje zákonná cesta, jak toho dosáhnout.“

**19. Pociťujete ve své praxi konflikt mezi uplatňováním teoretických postupů a tím, jak skutečně jednat?**

Respondent: „Někdy ano.“

**20. Jakým způsobem vyhodnocujete práci s klienty?**

Respondent: „Individuální plány. Supervize a týmové porady.“

**21. Jaké jsou podle vás nezbytné kompetence sociálního pracovníka pro práci s touto cílovou skupinou?**

Respondent: „Schopnost chtít. Vzdělávat se. Vnitřní předpoklady. Mít určené hranice. Umění naslouchat. Říct si o pomoc. Sebezapření. Lidské dispozice.“

**22. Napadá vás ještě něco, o čem jsme nehovořili? Chtěla byste ještě něco dodat k našemu rozhovoru?**

Respondent: „Myslím si, že ne. Děkuji vám za zajímavý rozhovor.“



